

opusdei.org

Prelatovo pismo povodom Godine vjere

Godina vjere je, prema tome, novi poziv svakom djetetu Crkve da se vatreno držimo vjere, da težimo bolje ju upoznati te da je vjerno stavimo u praksu.

9.02.2013.

Pastoralno pismo povodom Godine vjere *Biskup Javier Echevarría, Prelat Opusa Dei Rim, 29.rujna 2012.*

SADRŽAJ

POTREBA ZA NOVOM EVANGELIZACIJOM

VRAĆANJE KORIJENIMA EVANĐELJA

*Primjer prvih kršćana Pitanje je vjere
Čvrsto uporište*

PODRUČJA PRIORITETA

*Istraživanje i podučavanje Sklad
između vjere i razuma Javni moral
Obitelj*

ZNATI I ISPOVIJEDATI VJERU

*Primjeri vjere Primjer svetog
Josemarije Tražiti vjeru i rasti u njoj*

DOKTRINALNA FORMACIJA

*Formacija u Crkvenim podučavanjima
Produbljivanje doktrine vjere*

JEDINSTVO S KRISTOM KROZ MOLITVOM I ŽRTVOM

*Jedinstvo s Kristom na Križu Uči u
Kristove rane Ophođenje s Duhom
Svetim Oružje molitve Sol mrtvljenja*

APOSTOLSKI ZADATAK

*Svatko na svome mjestu Poput kvasca
u tijestu Do srži! Koristiti sva sredstva*

ZAKLJUČAK

*Euharistijska pobožnost Veni, Sancte
Spiritus! Pobožnost prema Djevici
Mariji*

Predragi! Neka mi Isus čuva moje
kćeri i sinove!

1. Svi smo se jako obradovali
primivši apostolsko pismo *Porta
Fidei*, kojim je Papa najavio *Godinu
vjere*. Benedikt XVI nije žalio truda
kako bi nam predstavio ključni
sadržaj Evanđelja, jezikom
pristupačnom muškarcima i ženama
dvadeset prvog stoljeća. I kako bi

ostvario taj cilj, na pedesetu godišnjicu otvaranja Drugog vatikanskog koncila, 11.listopada 2011.godine najavio je *Godinu vjere* koja će početi 11.listopada 2012. i završiti svetkovinom Krista Kralja, 24.studenog, 2013. Datum na koji ova Godina vjere počinje također je dvadeseta obljetnica apostolske konstitucije *Fidei Depósitum*, kojom je blaženi Ivan Pavao II naredio objavljivanje *Katekizma Katoličke Crkve*, teksta izvanredne važnosti za osobnu formaciju i za kateheze koje neprestano trebamo provoditi u svim okolnostima.

Godina vjere je, prema tome, novi poziv svakom djetetu Crkve da se vatreno držimo vjere, da težimo bolje ju upoznati te da je vjerno stavimo u praksu. Također je to poziv da damo sve od sebe kako bi je proširili, prenoseći njezin sadržaj, svjedočeći svojim primjerom i riječju, mnoštvu

ljudi koji ne poznaju Krista ili su se od njega udaljili.

Sveti je Otac zatečen činjenicom da se veliki broj kršćana- uključujući i neke koji se smatraju katolicima – više brinu za društvene, kulturne i političke posljedice svoga zauzimanja, dok na vjeru i dalje gledaju kao na nešto što se samo po sebi podrazumijeva u zajedničkom života. No zapravo ta pretpostavka ne samo da se više ne može uzimati zdravo za gotovo, već je štoviše često zanijekana. Dok je u prošlosti bilo moguće prepoznati jedinstveno kulturnu matricu, koja je naširoko prihvaćana u svojem podsjećanju na sadržaje vjere i na vrijednosti koje ona nadahnjuje, danas se čini kako, uslijed duboke krize vjere kojom su pogođene mnoge osobe, to nije slučaj u velikim područjima društva.[1]

2. Ovakva razmišljanja nisu nova. Paradoksalno kako se možda čini, na

zatvaranju Drugog vatikanskog koncila ljudi su već predvidjeli opasnost da bi, u brojnim područjima Crkve, entuzijazam kojeg je potaknuo Koncil, mogao završiti samo na riječima, bez da dublje utječe na živote vjernika; ili čak to da, uslijed pogrešnih interpretacija i pozivanja na Koncilska učenja, istinski kršćanski duh postane krivo asimiliran u duh svijeta, umjesto da svijet uzdigne na nadnaravnu razinu.

Oni od nas koji su proživjeli to vrijeme sjećaju se tuge kojom je Pavao VI (jednom kada je Koncil završio) često naricao zbog velikih kriza vjere, discipline, liturgije i poslušnosti koje su prolazili pojedini dijelovi Crkve. Sveti Josemaria dijelio je brigu Svetoga Oca te nam je u pismu napisanom nešto prije završetka Koncila rekao: ***Znate da je ljubav kojom sam pratio rad Koncila tijekom ovih godina praćena mojim molitvama i, u više***

nego jednoj prilici, i mojim radom. Također znate za moju želju da budem vjeran odlukama Crkvene hijerarhije čak i u najsitnijim detaljima, ponašajući se ne kao subjekt pod autoritetom, već s pobožnosti djeteta, s ljubavlju koja proizlazi iz toga što se osjećam i jesam dio Kristovog Tijela. Nisam od vas skrivao ni svoju tugu spram reakcija onih koji na Koncil nisu gledali kao na uzvišeni cilj života Crkve i manifestaciju nadnaravnog djelovanja Duha Svetoga, već radije kao na priliku za osobno potvrđivanje, davanje slobode svojim vlastitim mišljenjima ili, još gore, činjenja štete Crkvi. Koncil je pri kraju; neprestano se objavljuje da je ovo posljednje zasjedanje. Kada pismo koje sada pišem stigne do vas, već će započeti post-koncilski period i moje srce drhti pred spoznajom da bi to moglo biti prilika za nove rane Crkvenog tijela. Godine koje

slijede nakon Koncila uvijek su važne, zahtijevaju fleksibilnost u primjenjivanju usvojenih odluka te također čvrstinu u vjeri, nadnaravni duh, ljubav prema Bogu i Božjoj Crkvi te vjernost rimskom Poglavaru.[2]

Kada je na ovakav način govorio, u svetom Josemariji nije bilo ni najsitnijeg tračka pesimizma. Radije je želio razjasniti to da, tada i uvijek, ono što je potrebno su muškarci i žene od vjere.

3. Usprkos svakom trudu Učiteljstva u posljednjih pola stoljeća, te vjernom svjedočenju tolikih ljudi, uključujući i neke svece, kroz cijeli se svijet proširila kriva orijentacija. Papa piše: Ne možemo prihvatiti da sol postane bljutava i da svjetlo bude skriveno (usp. Mt 5, 13-16). I današnji čovjek može iznova osjetiti potrebu poput Samaritanke poći na zdenac da sluša Isusa, koji poziva vjerovati u

Nj i crpiti s njegova izvora, iz kojeg teče voda živa (usp. Iv 4,14). Moramo s novom radošću u srcu uživati Božju riječ, koju je na vjerni način prenijela Crkva, i Kruh života, koji se daju kao potpora onima koji su njegovi učenici (usp. Iv 6, 51). Isusovo se učenje, naime, i danas razliježe s jednakom snagom: "Radite, ali ne za hranu propadljivu, nego za hranu koja ostaje za život vječni" (Iv 6, 27). Pitanje koje su postavili njegovi slušatelji: "Što nam je činiti da bismo radili djela Božja?" (Iv 6, 28), postavljamo i mi danas. Znamo Isusov odgovor: "Djelo je Božje da vjerujete u onoga kojega [1]je on poslao" (Iv 6, 29). Vjera u Isusa Krista je, dakle, put kojim se može definitivno prispjeti k spasenju.[3]

4. *Godina vjere* nudi nam veličanstvenu priliku da dublje zaronimo u božansko blago koje smo primili i, s Božjom milosti, da ovu vrijednost širimo koncentričnim

krugovima koji će dospjeti daleko i široko. Daje nam nenadmašnu priliku da snažno širimo novu evangelizaciju koja je svijetu potrebna, počevši od naših svakodnevnih poslova, pokazujući je djelima, rastući u prijateljstvu s Tri Osobe Presvetog Trojstva. Kako bismo to mogli, možemo crpsti snagu iz vjere Marije i Josipa, koje je sveti Josemaria tako često razmatrao i častio, kako bi rasli u njegovom poistovjećivanju s Kristom i s Božjom voljom. Ako želimo potaknuti duše da se približe Bogu, trebamo s njima razgovarati, iznad svega, svjedočanstvom svojega kršćanskog života.

Znamo da je naš Otac uvijek gledao na primjere apostola i ranih kršćana. U Dvanaestorici i tim ranim zajednicama muškaraca i žena koje su slijedile Krista, tako jasno sja sigurnost njihove vjere u Krista i njegova učenja. Naučili su, i voljeli

su, razmišljati o svakom aspektu Otkupiteljevog prolaska ovim svijetom. Nije pretjerano misliti da su živo u svom sjećanju čuvali brojne prilike gdje je Krist snažno poticao bolesne, uzete te same svoje sljedbenike, da mu pristupaju s vjerom, da mole i traže vjeru. A također bi duboko u svojim srcima imali pohranjenu Kristovu bratsku, jasnu opomenu o nedostatku svoje vjere, neposredno nakon što im je povjerio zadaću pronošnja Evandjelja po cijelome svijetu (usp. *Mk* 16: 14-15).

Prvi kršćani bili su jako svjesni da su i oni također (kako veličanstveno svjedoče brojna svjedočanstva koja su nam njihovim djelovanjem prenesena) čvrsto trebali vjerovati u milost s Neba kako bi ispunili zapovijed širenja Gospodinovih učenja.

Dvanaestorica, i naši prvi braća i sestre, znali su da će ta krepost, koju je od njih snažno tražio Sin Božji, otvoriti put nade da će Božji otkupiteljski planovi postati stvarnost. U isto vrijeme, njihova ljubav i zahvalnost trojedinom Bogu postajala je snažnija i svakim danom sve više apostolska, sposobna ljude iz svih okružja i zanimanja privesti Istini.

5. Moje kćeri i sinovi, to se i danas događa, jer sredstva su, kako je sveti Josemaria inzistirao, jednaka: Evanđelje – živjeti ga u praksi! – i Križ.

Iskoristimo svaku priliku da drugima kažemo kako je ponovo otkrivanje radosti i sigurnosti vjere obaveza jedinstvenog poziva Crkve, cijele Crkve; dakle, to nije samo zadaća pastira, već svih vjernika. Sigurno je da pastiri trebaju označiti put, svojim primjerom i uvjeravanjima, kao što

Papa kaže u *motu proprio* kojim je otvorio ovo posebno vrijeme u Crkvi. Ali on također poziva svakoga da preuzmemo ovu odgovornost prenošenja blaga Kristovog propovijedanja drugima.

Kongregacija za nauk vjere, u pismu datiranom 6.siječnja 2012.godine, savjetovala je biskupima da ovoj temi posvete pastoralno pismo, uzimajući u obzir posebne okolnosti vrsti vjernika koji su im povjereni.[4] To je razlog ovog mog pisma, čiji je jedini cilj ohrabriti svakoga od vas, same i također u jedinstvu s drugima, da nanovo obožavate ljepotu vjere koju smo od Boga primili, da je stavite u praksu u svakidašnjem životu te da je širite bez straha što bi drugi o tome mogli misliti.

Kao što taj dokument još svjedoči, „sveci i blaženici su autentični svjedoci vjere.“[5] Prema tome,

preporučuje pastirima da teže učiniti poznatim živote i učenja tolikih svetaca. Tako da je potpuno prirodno da ću na ovim stranicama često tražiti inspiraciju u pisanim i izgovorenim učenjima svetog Josemarije, ljubljenog osnivača Opusa Dei, sveca čiji nam apostolski plod pokazuje kako je on imao potpuno povjerenje u Boga.

POTREBA ZA NOVOM EVANGELIZACIJOM

6. Čovječanstvo je uvijek gladovalo, i danas je gladno i uvijek će biti gladno riječi i znanja o Bogu, iako brojni ljudi nisu ni svjesni te duboke potrebe svoje duše. A mi koji smo od Boga primili dar vjere imamo dužnost neprestano biti budni i probuditi one koji su utopljeni u letargiju smrti i manjka efektivnosti. *Godina vjere*, koja je inaugurirana unutar zasjedanja Sinode biskupa posvećene novoj evangelizaciji, još je

jedan poticaj svima nama. Stigao je trenutak kada trebamo ubrzati svoj tempo, baš kao što to čine sportaši kada se približavaju ciljnoj liniji.

Živo se sjećam kako nas je Časni sluga Božji Alvaro del Portillo ohrabrivao da osobno sudjelujemo u zadaći nove evangelizacije. Na Božić 1985.godine napisao nam je pastoralno pismo s prijedlozima o tome kako intenzivnije pomoći u re-kristijaniziranju zemalja u kojima se odvija progresivno slabljenje kršćanskog života. Upozorio nas je na „*novo poganstvo*“ koje se širi iz ekonomski razvijenijih zemalja, a koje karakterizira, i danas također, „lov na materijalno blagostanje bez obzira na cijenu te averzija – zaista jedna odvratnost – prema svemu što bi moglo uzrokovati patnju.“[6]

Golemom apostolskom zadatku samo je dodana potreba pomaganja ljudima i društvima središnje i

istočne Europe koji su desetljećima bili predmetom ismijavanja komunističkog materijalizma i koji su nas ostale održavali u slobodi kroz tiho i dugo mučenještvo.

Svakoga dana trebamo obnavljati svoju želju da postavimo Krista u središte i u srce svih ljudskih stvarnosti. Kako bi to uspjeli, trebamo razvijati svoj osobni razgovor s Bogom i svoju službu drugima, doprinoseći svojim zrncom pijeska – potpuno davanje samoga sebe svakog dana – zadaći izgradnje svijeta obnovljenog milošću i soli Evanđelja koje je Gospodin povjerio svojim učenicima. A ako ikada pesimizam pokuša naći ulaz u našu dušu, kada odmah ne vidimo plodove svoga truda, trebamo odbaciti taj manjak nade, jer nismo mi ti – toliko nevažni, toliko puni grešaka – koji ostvarujemo Božje planove. Različiti odlomci iz Pisma, svojim brojnim primjerima, potvrđuju nam da *inter*

médium móntium pertransíbunt aquae (Ps 103/104:10) — će voda proći kroz planine. Ovo je zasigurno protivno i najmanjoj dozi obeshrabrenja, čak i ako nam se prepreka čini visokom poput planinskih vrhova. I to je pravi put za doseći Nebo, sa sigurnošću da će božanske vode isprati sva naša ograničenja i preko njih nas dovesti Bogu.

7. Padaju mi na pamet riječi svetog Josemarije koje je napisao nešto prije svog odlaska na Nebo. Vidjevši krizu vjere, krepости i vrijednosti koja je već tada bila izbila (bila je 1973.) u brojnim sredinama, nadnaravnim je pogledom i apostolskim ciljem napisao: ***U trenucima teške krize u Crkvenoj povijesti, nikada nije bilo mnogo onih koji ostanu vjerni i pruže čvrst otpor silama zla, i koji su duhovno i doktrinarno uspješno pripremljeni, s potrebnim moralnim i intelektualnim***

sredstvima. Ali ta je nekolicina još jednom napunila Crkvu i svijet svjetlošću.^[7] Trebamo učiniti sve što je u našoj moći da pomognemo brojnim muškarcima i ženama da prihvate dar milosti i u tom utočištu pronađu zaklon i snagu.

Nova je evangelizacija osobito potrebna u Europi i u razvijenim zemljama. U svojoj apostolskoj poslanici *Ecclésia in Europa*, blaženi Ivan Pavao II opisuje vjersku situaciju društva na „starom kontinentu“. Iako je namjeravao da ta poslanica bude sažetak zaključaka posebnog zasjedanja Sinode biskupa za Europu, njegove se riječi mogu u velikoj mjeri primijeniti na brojna druga mjesta. Čak nakon dvadeset stoljeća, čak i u zemljama s dugom kršćanskom tradicijom, „broj nekrštenika raste, zbog značajnog broja imigranata drugih religija, ali i zato što djeca rođena u obiteljima s kršćanskom tradicijom ne primaju

krštenje.“[8] Papa zaključuje da je „Europa sada jedno od onih tradicionalno kršćanskih mjesta koja, u vezi nove evangelizacije, u nekim slučajevima trebaju prvu evangelizaciju.“[9] *Prva evangelizacija i nova evangelizacija: dva oblika objavljivanja Evandjelja koja se od nas traže danas uslijed situacije u kojoj se nalaze Crkva i svijet.*

8. U točki broj 848 *Puti*, sveti Josemaria ističe koliko je važno za kršćanina ***imati misionarsko poslanje, a ne nazivati se misionarom***. Ova stvarnost ukorijenjena je u radikalnom, temeljnom trenutku kršćanske zadaće: *kao što mene posla Otac i ja šaljem vas (Iv 20:21)*. Ovo prvo poslanje daje oblik različitim formama koje će kroz povijest kršćanska zadaća poprimiti u Crkvenom životu: od brige za katolički život vjere (pastoralni rad,

bratstvo), do objavljivanja Krista Spasitelja poganima (prva objava, evangelizacija); od bratskog odnosa prema kršćanima koji nisu katolici potičući ih da traže potpuno zajedništvo (ekumenizam), do nove objave Krista i njegove doktrine krštenima koji su napustili i odbili njegovo učenje (nova evangelizacija). Vjernici Opusa Dei, s našim potpuno sekularnim životima, pozvani su sudjelovati u različitim dimenzijama ove jedinstvene Crkvene „zadaće“.

Sveti je Josemaria inzistirao: ***Mi smo misionari, s misijom, bez da se zovemo misionarima. Misionari, jednako na asfaltiranim ulicama Rima, New Yorka, Pariza, Meksika, Tokija, Buenos Airesa, Lisabona ili Madrida, Dublina ili Sydneja, kao i u samom srcu Afrike.***^[10] Potreba za prenošenjem prve objave vjere više se ne odnosi samo na one zemlje koje su tradicionalno poznate kao „*teritoriji za misije*“, već se nažalost

odnosi na cijeli svijet. I mi se trebamo posvetiti tom velikom zadatku.

Ali ova odgovornost ne smije ostati lijepa teorija. Svatko od nas treba razmisliti: kako doprinosim? A čak i prije toga trebamo razmisliti kako vjera utječe na naš način ponašanja te zahvaljujemo li Bogu svakoga dana na ovom velikom daru, na našoj savjesti, i nastojimo li ovo veliko blago prenijeti drugima. Uzdignimo svoja srca Gospodinu moleći: *adáuge nobis fidem*, „umnoži nam vjeru!“ (Lk 17:5), kako bi svi bili bolji; *adáuge mihi fidem*, „umnoži moju vjeru!“ kako bih se posvetio u svom poslu i kako bih posvetio druge te dao stalno kršćansko značenje prijateljstvu. Prisjećajući se izreke „primjer je najbolji propovjednik“, slijedimo Kristove korake, koji je *coepit fácere et docére* (vidi Dj 1:1), počeo raditi i podučavati.

Uvjerimo se da je, u najrazličitijim oblicima, „*obnovljena objava potrebna čak i onima koji su već kršteni*. Mnogi (...) danas misle da znaju što je kršćanstvo, ali ipak ga uopće ne poznaju.”[11] Svojim se životima i doktrinarnom formacijom trebamo suočiti s ovim izazovima. Bez pesimizma, prisjetimo se činjenice da apostolska zadaća na koju naš Gospodin potiče kršćane (one koji shvaćaju da su Božja djeca) danas ima različita imena, ovisno o različitim okružjima i mjestima te o ljudima s kojima svatko od nas dolazi u kontakt. U svakom slučaju, trebamo težiti tome da ljudi dođu u kontakt s Kristom, pomoći im da *upoznaju ili da ponovo upoznaju*, lice našeg Otkupitelja i da ga slijede, čak i kada trebaju ići protiv struje.

9. Kakvu veliku zadaću imamo pred sobom! Ponizno, s osobnom željom za svetosti, trebamo doprijeti do ljudi, prije svega svojim primjerom.

Shvatimo da naš trud da živimo potpuni kršćanski život usprkos padovima, tvori dio svjetlosti kojom naš Gospodin želi obasjati svijet. I neka nas ne bude strah naših sudaranja s okolinom u točkama koje su inkompatibilne s kršćanskom vjerom, čak i kada nam to može uzrokovati materijalnu ili društvenu štetu. ***Budite uvjereni i potičite to uvjerenje u drugima, da mi kršćani trebamo ići protiv struje. Ne dopustite da vas obmanjuju. Razmislite pažljivo: Isus je išao protiv struje, Petar i prvi učenici išli su protiv struje, i tako su učinili i svi oni koji su kroz stoljeća željeli biti vjerni učenici našeg Učitelja. Prema tome, neka vam bude jasno da nije Isusova doktrina ta koja se treba prilagoditi vremenu, već je radije vrijeme to koje se treba otvoriti svijetlu Spasitelja. [12]***

Prema tome, okrenuvši svoje oči prema Otkupitelju, i moleći ga da nam udijeli svoj mir i sposobnost da oprostimo i volimo one koji promiču ovakva nerazumijevanja, molimo se odlučno za one koji su odlučili sputati Crkvu, hijerarhiju i katolike. Svjesni svoje osobne slabosti, neumorno težimo zlo uzvratiti dobrim. I kao posljedicu svojega jedinstva s Bogom volimo one koji nastoje progoniti vjeru ili je svesti na sakristiju, držeći je isključivo privatnom stvari.

Nadalje, ako ljudsko poštovanje nikada ne smije zadržavati naš apostolski cilj, još bi nas manje trebala zaustaviti svjesnost naše osobne slabosti ili nedostatka sredstava, jer mi ne vjerujemo u svoju vlastitu snagu, već u milost s Neba: *omnia possum in eo qui me confortat*—Sve mogu u onome koji me jača (*Fil 4:13*). U vezi ovoga Osnivač Opusa Dei rekao je: **Svi**

ujedinjeni u molitvi: to je (...) izvor naše radosti, našeg mira, našeg spokoja te prema tome naše nadnaravne efektivnosti.[13] A drugom je prilikom dodao: ***Koje vam još savjete mogu dati? Ono što su kršćani uvijek upotrebljavali, da bi uistinu slijedili Krista, ono isto što su primijenili prvi koji su osjetili Kristovu blizinu: ustrajno ophođenje s Gospodinom u Euharistiji, djetinje zazivanje Djevice Marije, poniznost, skromnost, mrtvljenje čula (...) i pokora.***[14] Trebamo čvrstu vjeru, čvrsto utemeljenu u našem Svemogućem Bogu. Teško je prenijeti potpuni optimizam i čvrstinu svetog Josemarije; jedan od brojnih tekstova iz kojih je uvijek izvlačio snagu bio je stih psalma: *in lúmine tuo vidébimus lumen* (Ps 35/36:10), tvojom svjetlošću mi svjetlost vidimo. Jer uz Boga sva tama nestaje.

POVRATAK KORIJENIMA EVANĐELJA

10. Često se, kroz povijest, Europa morala suočavati s izazovnim periodima transformacije i kriza, ali „uvijek bi ih prevladala crpeći novu svježinu iz neiscrpne rezerve vitalne energije Evanđelja.“[15] Ove riječi blaženog Ivana Pavla II, izgovorene 1995., potvrđuju nam put kojeg trebamo slijediti. Ne postoji drugi način: ići do same srži svoje vjere kako bi se napunili životnom snagom koju iz te srži vučemo (to je razlog za doktrinarnu formaciju koje Djelo pruža), a tada dovesti brojne muškarce i žene u vitalni kontakt s Kristom.

Sveti Josemaria je rekao da **živjeti vjeru također znači prenositi je drugima**. Kako bismo to mogli, trebamo biti uz druge; i putem trebamo slušati o poteškoćama koje imaju s kršćanskom porukom, i

pokazati im da ih razumijemo kako bi se osjećali shvaćeni, rasterećeni i usmjereni našim razgovorom. I dalje, hodajući pokraj njih, prenijet ćemo im Evanđelje, živu Božju Riječ; s ljubavi i topline. Odnosno, pokazat ćemo im dragulj kršćanskog duha, koji usklađuje razum i vjeru te nudi odgovor na sva njihova pitanja i smiruje buku ljudskoga srca. Te ćemo im tako pomoći u želji za sakramentima i pripremiti ih da ih prime.

U mnogim slučajevima, božanska će milost trebati izgraditi nadnaravnu građevinu u dušama i to od samog temelja. Iskoristimo tu žudnju da učinimo dobro i da djelujemo u solidarnosti prema drugima koju vidimo u novim generacijama (i ne samo u njima), kako bi mogli otkriti Spasitelja. Trebamo im Kristova učenja učiniti poznatima *darom jezika* i postaviti temelje – malo po malo, napredujući polaganim

tempom – sve dok ne postignu kršćanski život.

Primjer prvih kršćana

11. Još vam jednom želim naglasiti da često svoje oči trebamo usmjeriti vodstvu Apostola i naših prvih braće i sestara u vjeri. Bilo ih je brojčano malo, nisu imali ljudskih sredstava i u svojim krugovima nisu imali (barem ne na početku) nijedan veliki um ili ljude visokog društvenog položaja. Provodili su svoju aktivnost u indiferentnom društvenom okruženju, u društvu u kojem manjkaju vrijednosti, jednak na brojne načine onom u kojem danas živimo. Bez obzira na sve, nisu bili zastrašeni. ***Zapodjenuli bi veličanstven razgovor sa svakim koga bi sreli, ili potražili, na svojim putovanjima. Ne bi bilo Crkve da apostoli nisu provodili taj nadnaravni dijalog sa svim tim dušama.***[16]

Žene i muškarci, njihovi
suvremenici, prošli su kroz duboku
transformaciju jer ih je dotaknula
božanska milost. Nisu se samo
pridružili novoj vjeri koja je bila
bolja od onih koje su već poznavali,
već su kroz vjeru otkrili Krista i u
njega se zaljubili, u Bogočovjeka koji
je sam sebe predao u žrtvi za njih i
koji je ustao od mrtvih kako bi im
otvorio vrata Raja. Ova nečuvena
činjenica ogromnom je silom
prodrijela u duše ranih kršćana,
dajući im snagu sposobnu oprijeti se
svakom sudu. „Nitko nije vjerovao
Sokratu toliko da bi za njegova
učenja umro,“ rekao je sveti Justin
sredinom drugog stoljeća. „Ali za
Krista su čak i obični radnici i
neobrazovani prezreli ne samo
mišljenje svijeta, već čak i strah od
smrti.“ [17]

U svijetu koji je žarko žudio za
spasenjem, bez da je znao gdje ga
pronaći, kršćanska je doktrina

zasjala kao svjetiljka usred tame. Ti su prvi kršćani, svojim ponašanjem, učinili da ovo spasiteljsko svjetlo zasja njihovim sugrađanima i postali su Kristovi glasnici, tako jednostavno i prirodno, bez bilo kakvog vanjskog znaka, samo konstantom između svoje vjere i djela. „Ne govorimo velike stvari, mi ih činimo“,[18] napisao je jedan od prvih kršćana. I promijenili su poganski svijet.

U apostolskom pismu upućenom cijeloj Crkvi povodom priprave za veliki jubilej 2000.godine, blaženi Ivan Pavao II je napisao da „u Kristu, vjera nije više ‘slijepa potraga za Bogom’ (usp. *Dj* 17:27) već *odgovor vjere* Bogu koji nam se otkriva. To je odgovor u kojem čovjek govori Bogu kao svom Stvoritelju i Ocu, odgovor koji nam je omogućio taj Čovjek koji je također i kosubstancijalna Riječ po kojoj Bog govori svakom pojedincu i po kojem svaki pojedinac može odgovoriti Bogu.“[19] *Pitanje je vjere*

12. U ovim riječima pronalazim još jednu tvrdnju koju bih vam želio prenijeti, u svjetlu potrebe za neprestanom težnjom za provedbom zadaće nove evangelizacije društva. Iznad svega potrebna nam je duboko asimilirana vjera i nada; odnosno, u svakom trenutku trebamo gajiti duboko uvjerenje – koje izvire iz naše veze s Trojstvom – da je moguće promijeniti smjer ovoga našega svijeta usmjeravajući sve ljudske aktivnosti prema Božjoj slavi i obraćenju duša. Sigurno je da to zahtijeva borbu i patnju. Ali uvijek ćemo ići naprijed *in laetitia*, radosno i s povjerenjem, jer imamo Božje obećanje: *Zatraži samo, i dat ću ti puke u baštinu, i u posjed krajeve zemaljske. (Ps 2:8).*

Poticajno je, ponavljam, razmatrati kako su Apostoli, bez ijednog drugog sredstva osim vjere u Krista te sigurne i radosne nade, putovali kroz tadašnji svijet i svuda širili kršćansku

doktrinu. Koliko je sveti Josemaria volio slaviti njihove svetkovine, i svetkovine svetih žena koje su pratile Isusa na njegovim zemaljskim putovanjima! Likovi Apostola, Marije Magdalene, Lazara, Marte i Marije, Lazarovih sestara, ražarili su njegovo srce. Od svakoga od njih možemo naučiti čvršće vjerovati u Krista, svim srcem, i voljeti ga intenzivno kao što su ga voljeli oni koji su ga poznavali. Poput nas i oni su imali svojih grešaka i bez obzira što ih je u odnosu na populaciju tadašnjeg poznatog svijeta bilo tako malo, svojim su dnevnim primjerom i utješnim riječima širili božansko sjeme.

Sjećam se kako nas je snažno uvjeravao naš Otac kada je govorio o apostolskom trudu u nepovoljnom okružju: **Pitanje je vjere!** Da, to jest pitanje vjere! Vjere koja je, kako naš Gospodin kaže u Evanđelju, sposobna micati planine (vidi *Mt*

17:20) i prevladati svaku prepreku; vjere koja poput rijeke otvara kanale s visokih planinskih vrhova prema moru (vidi *Ps 103/104:10*). Prema tome, pitam vas i pitam sebe: koliko vjere pokazujemo kada se ukaže pravo vrijeme za apostolat, znajući da je uvijek pravo vrijeme? Jesmo li istinski uvjereni, kako je pisao sveti Ivan, *i ovo je pobjeda što pobijedi svijet: vjera naša* (1 *Iv 5:4*)? Ponašamo li se tako? Suočavamo li se s preprekama optimističnog duha, moralom pobjednika? Podupiremo li svaku posebnu apostolsku aktivnost molitvom i žrtvom? Svjedočimo li svoju vjeru, bez da dopustimo da nas preplaše prepreke našega okružja?

Češće govorimo Gospodinu:

Vjerujem; pomози mojoj nevjeri! (*Mk 9:24*). Svetog Josemariju duboko je dirnula molba oca tog bolesnog dječaka. Nemojmo se umoriti moliti našeg Gospodina za teološke vrijednosti. Sveti Josemaria, znajući

da je vjera nadnaravni dar kojeg
jedino Bog može uliti i ojačati u duši,
jednom je prilikom rekao: ***svakog
dana, ne samo jednom, već mnogo
puta, govorim mu (...) kažem mu
ono što su ga moliti Apostoli (...) adáuge nobis fidem! (Lk 17:5),
Umnoži nam vjeru. I dodam: spem,
caritátem;umnoži nam vjeru, nadu
i ljubav.***[20] Čvrsto uporište

13. Sveti Otac Benedikt XVI u brojnim
je prilikama istaknuo kontradikcije
vremena u kojem živimo. Na
**velikim je područjima u svijetu
danas prisutna čudna
zaboravljivost vezana za Boga. Čini
se da bi i bez njega sve bilo baš
jednako. Ali u isto vrijeme postoji i
osjećaj frustracije, osjećaj
nezadovoljstva svakime i svačime.
Ljudi obično tvrde: „Ovakav život
ne može biti!“ Zaista je tako. Pa
tako, zajedno sa zaboravljanjem
Boga, postoji i nova eksplozija
religije. Ne bih želio diskreditirati**

sve manifestacije ovoga fenomena. U ovakvom otkriću može postojati istinsko veselje. Ali istinu govoreći, religija često postaje gotovo potrošački proizvod. Ljudi biraju što im se sviđa, a neki od toga čak i zarađuju. Ali vjera koju tražimo na „uradi sam“ način ne može nam ultimativno pomoći. Može biti ugodna, ali smo u vremenima krize prepušteni sami sebi.[21] Papa zaključuje sljedećim pozivom: **Pomozite ljudima otkriti istinsku zvijezdu koja nam pokazuje put: Isusa Krista!**[22]

Usprkos relativizma i slobodne atmosfere koja vlada u širokim sektorima društva, brojni ljudi žedaju za vječnošću, možda zato što su ovu žeđ pokušali ugasiti prolaznim dobrima. Kakvu veliku istinu sadržavaju ove dobro poznate riječi svetog Augustina! „Za sebe si nas načinio, o Gospodine, i nemirno je srce naše dok se ne smiri u

tebi.“[23] Samo Bog u potpunosti ispunjava čežnje ljudskog duha. Dakle, budimo žene i muškarci snažne pobožnosti, koji se koriste različitim oblicima molitve – istinskog rješenja svih naših problema – s istinskom željom da se molimo više i bolje. Idimo na Misu s dubokom vjerom, uvjereni da žrtva s Kalvarije ondje postaje sakramentalno prisutna, žrtva koja nam je donijela spasenje i koja nam daje polet u našoj svakodnevnoj borbi za svetost.

14. Bilo je zaista poticajno vidjeti vjeru, pobožnost i sabranost kojom je sveti Josemaria ulazio, dušom i tijelom, u trenutak euharistijskog prikazanja. Svaki je dan bio obuzet, obnovljenom zahvalnosti i odanosti, otajstvom transsubstancijacije , tim predanjem Sina Božjega Ocu, s Duhom Svetim, za duše. Mislim da ne pretjerujem kada kažem da je iz toga što je znao da je u tim trenucima on

ipse Christus ,vukao svu snagu potrebnu za široko rasprostranjenu i uspješnu apostolsku aktivnost. Ista je goruća vjera bila u njemu kada je, prije dijeljenja Svete Pričesti, ponavljao riječi Ivana Krstitelja: *Ecce Agnus Dei!* On je opominjao sve katolike, i ponavljao je to svojim sinovima i kćerima, i svećenicima, da se trebamo identificirati s Kristom, jer nas je sam Krist pozvao da to činimo i jer ćemo tako privući duše Božjoj Ljubavi. Jačajući našu vjeru, onako kako je to naš Otac radio, osobito u trenutku transsubstancijacije, moćna je pomoć da se svaki dan učini „Misom“.

Sigurnost da Bog želi računati na nas može i treba biti čvrsto uporište u obnavljanju našega apostolskog cilja svakoga dana. I treba nas potaknuti na služenje onima oko nas s nadom i nadnaravnim optimizmom. ***Treba nas ražariti želja i stvarnost pronošnja Kristova svjetla,***

***patnje i spasenja Kristova,
brojnim dušama: našim kolegama,
prijateljima, rođacima,
suradnicima i strancima, bez
obzira na to kakvo je njihovo
mišljenje o zemaljskim stvarima,
kako bi ih sve mogli toplo, bratski
zagrliti. Tada ćemo postati gorući
rubin, a ne samo jadni, bijedni
komad ugljena. Ponašat ćemo se
poput Božjeg glasa, Božje
svjetlosti, vatre Pedesetnice!***[24]

PODRUČJA PRIORITETA

15. Uvijek i svugdje, apostolat kojeg provodimo treba imati duboki intelektualni sadržaj. Trebamo „prenijeti“ zamisli o istini kako bi „prenijeli“ Istinu. Ovo je sažetak cijele naše apostolske zadaće. Boga neumorno trebamo preklinjati, ponizno, inzistirajući i s povjerenjem, da otvori pameti ljudi i njihova srca ovome svjetlu. Mnogi ljudi danas, poput Kraljeva, govore: *vidjesmo gdje izlazi zvijezda njegova*

pa mu se dođosmo pokloniti (Mt 2:2).
Reći će to nama ako mi koji u Krista
vjerujemo pristupimo svakome
iskrenim prijateljstvom, uronjeni u
milosrđe i razumijevanje, te također i
s ljudskom toplinom, osnaženi
pobožnim životom; te također i sa
zahvalnosti za dobro koje brojni ljudi
rade na tolikim područjima.

Ono što nas kod tri Kralja toliko
zaokuplja, kaže Benedikt XVI, **jest to
da su se oni poklonili jednostavnoj
bebi u naručju njegove majke, ne u
odajama kraljevske palače, već,
upravo suprotno, u siromaštvu
štalice u Betlehemu (usp. Mt 2: 11).**
**Kako je to bilo moguće? Što je to
Kraljeve uvjerilo da je Dijete
„židovski kralj“ i Kralj svih
naroda? Nema sumnje da ih je
vodio znak zvijezde koju su vidjeli
„kako izlazi“ i koja se zaustavila
točno iznad mjesta gdje su pronašli
Dijete (usp. Mt 2: 9). Ali čak ni
zvijezda ne bi bila dovoljna da**

Kraljevi nisu bili ljudi nesebično otvoreni istini. U usporedbi s kraljem Herodom, opsjednutim svojim interesima moći i bogatstva, Tri Kralja bila su usmjerena cilju svojeg zahtjeva i kada su ga našli, iako su bili učeni ljudi, ponašali su se poput betlehemskih pastira: prepoznali su znak i poklonili se Djetetu, nudeći mu vrijedne i simbolične darove koje su sa sobom donijeli.
[25]

Ne zaboravimo da se naš Gospodin obraća svim ljudima da mu dođu ususret i da budu sveti. On ne zove samo Kraljeve s Istoka, koji su bili mudri i moćni. Prije nego zvijezdu poslao je jednoga od svojih anđela k pastirima u Betlehemu (usp. Lk 2:9). Ali svatko, bio siromašan ili bogat, bio više ili manje mudar, mora u svojoj duši gojiti poniznu pripravnost, koja mu omogućava da čuje glas Božji.**[26]**

16. Ova zadaća nije rezervirana samo za ljude koji rade na posebno označenim područjima. Osobni apostolat svakog kršćanina vrlo je efektivan u svakodnevnim okolnostima u kojima živi. Prema tome, predlažem da odvojimo vrijeme da ispitamo svoje savjesti posebno o tome kako nastojimo pomoći dušama da priđu bliže Bogu: kojim molitvama, kojim žrtvama, kolikim satima pažljivo odrađenog posla koje smo prikazali; koje smo razgovore vodili, oči u oči ili pismeno, s našim prijateljima, rođacima, suradnicima i kolegama. Prenesimo na one oko sebe ovu svetu brigu jer nas vjera u efektivnost Kristovih učenja treba poticati na služenje i ljubav prema braći i sestrama: za svakoga se trebamo brinuti.

Apostolat intelekta, kao što rekoh, zadaća je svih nas. Ali bez da isključimo brojna područja u kojima

je neophodno potrebna nova evangelizacija, osobit se prioritet danas treba dati prožimanju *određenih sfera* Kristovom doktrinom. Trebamo samo pomisliti na posao onih u vladi, znanstvenika i istraživača, profesionalaca u javnom mnijenju, i td., bez da zaboravimo da svaki muškarac i žena – i mi sami – osjećamo potrebu slušati Gospodinov glas i slijediti ga.

„Borba za duše prolaznog svijeta najjača je tamo gdje se ovaj svijet čini najjačim,“ napisao je blaženi Ivan Pavao II. Nastavlja govoriti o vremenitim platformama za razaranje istine, „*modernim Aeropagima*. Danas su ti *Aeropagi* svijet znanosti, kulture i medija; to su svjetovi pisaca i umjetnika, svjetovi gdje se oblikuje intelektualna elita.”[27] *Istraživanje i podučavanje*

17. Iako uvijek trebamo biti svakome otvoreni, pomagati ljudima koji rade

na intelektualnim poljima da upoznaju Evandjelje jasno je od velike važnosti. Osobito oni koji rade na sveučilištima trebaju pamtiti riječi našeg Gospodina koje su upućene svima, te na njih gledati kao da su upućene posebno njima: *vos estis lux mundi* (Mt 5:14), trebate biti svjetlost svijeta. Zaista, njihov ih profesionalni posao smješta u prethodnicu nove evangelizacije. Sveti Josemaria, koji je toliko snažno poticao (čak i prije 1928.) na apostolat s intelektualcima, rekao je: ***sveučilišta imaju, kao svoju najveću zadaću, službu čovječanstvu, jer su kvasac društva.***[28]

Ove riječi jako dobro izražavaju apostolski smjer koji bi trebali imati oni koji rade na ovim mjestima: biti kvasac, davati svjetlo i toplinu – svjetlo i toplinu Evandjelja – kako bi Kristova Blagovijest obuzela duše i djelovanje njihovih prijatelja, kolega

i studenata, s punom vjernosti Crkvenom Učiteljstvu. Tako će doprinijeti evangelizaciji kulture. Ova točka *Put*a vječno je nova: ***Božju ljubav i revnost za duše treba prenijeti i na druge, da bi oni, živeći u svojoj okolini, zapalili ostale, a svaki od tih opet svoje sudrugove. Koliko ti treba duhovne energije! I kolika je odgovornost ako se ohladiš! Ne želim ni pomisliti kakvo bi to bilo zlodjelo, dadeš li loš primjer.***[29]

Nikada nemojmo izgubiti smisao važnog izazova ohrabrivanja brojnih ljudi i institucija diljem svijeta – potaknuti primjerom prvih kršćana – kako bi pomogli donijeti novu kulturu, nove zakone, novu modu, koji čuvaju dostojanstvo ljudske osobe i naše sudbine, a to je slava djece Božje u Kristu Isusu (usp. 2.Kor 3:18). Dok se svi trebamo moliti i učiniti sve u našoj moći, s potpunom velikodušnosti, kako bi ovo postigli,

sveučilišni predavači i istraživači imaju odgovornost zaista se i ustrajno truditi iskoristiti svaku priliku koju im njihova profesija pruža. U tom kontekstu, naša nas vjera podupire u napredovanju prema istini i u isto vrijeme u poduzimanju svega što je u našoj moći, sa snagom koju nam daje krjepost vjere, da donesemo istinu u sva područja i da ljudima oko sebe pomognemo da je prihvate i rastu u njoj.

18. Istraživanje zauzima važno mjesto u radu sveučilišnih profesora i drugih intelektualaca. S tom zadaćom, kršćanin koji je odlučio tražiti i širiti istinu, i kojeg potiče plemeniti cilj da pomogne nadvladati rascjepljivanje i relativizam u izgradnji ljudskog znanja, otkrit će neprestane prilike za provedu dubokog doktrinarnog apostolata. Nijedno područje istraživanja, nijedno područje u širokom polju

podučavanja, nije „neutralno“ po pitanju vjere. Sve naše aktivnosti, čak i kod profesora kemije – da ih evo uzmem za slikovit primjer – mogu pomoći ili ne širenju Kristova kraljevstva. ***Objektivnost koju znanost zahtijeva ispravno odbacuje svaku ideološku neutralnost, svaku dvosmislenost, svaki konformizam, svaki kukavičluk: ljubav prema istini uključuje život i cjelokupni rad znanstvenika.***^[30] Ako su profesori i istraživači prvenstveno ponukani željom da daju slavu Bogu i služe dušama, tada će kršćanska konstantnost njihovog primjera, pristupačnost koju iskazuju prema studentima i kolegama, plemeniti fokus kojim se predaju svome poslu, njihov trud da obrazuju svoje studente i da prenesu svoje znanje, nedvojbeno pomoći onima koji njihove riječi slušaju da prime odjek njihovog rada i da otkriju ili osjete miris Kristovih sljedbenika.

Nadalje, njihov će posao omogućiti profesionalne veze s visoko cijenjenim istraživačima njihove zemlje ili drugih zemalja; i dovest će do iskrenog prijateljstva, koje je prirodni temelj osobnog apostolata i koje će im omogućiti da pomognu svojim kolegama u njihovim istraživanjima, barem u tome da poštuju osnovne moralne principe.

Odgovorni katolici koji su uključeni u ova iznimno važna područja za novu evangelizaciju, trebaju se pitati kako bi mogli također doći, u skladu sa svojim mogućnostima, do medija i foruma javnog mišljenja, sve kako bi širili dobru, čvrstu doktrinu u području svoje specijalnosti: pisati za novine; sudjelovati u radijskim i televizijskim programima ili komunicirati putem Interneta; sudjelovati u kulturnim aktivnostima i nuditi informirani, točno određeni odgovor o temama koje nastaju u javnim debatama, itd. Te, sa svoje

strane, katolici koji vode medije ili izdavačke kuće, ili koji u njima profesionalno rade, trebaju težiti da osiguraju da njihove stranice ili kamere prikazuju, duboko i strogo, čisti i moralno ispravni sadržaj.

Želio bih snažno naglasiti kako oni koji rade na ovim područjima trebaju shvatiti svoju dogovornost o dobrom iskorištavanju svojih talenata. I nikada ne smiju zaboraviti da brojni drugi ljudi, koji rade svojim rukama i poslove koji se čine manje važni, teže svoj rad pretvoriti u peticiju za Boga kako bi muškarci i žene koji najviše mogu utjecati na tok kojim će društvo krenuti potpuno shvate svoju odgovornost, znajući da će ih Bog pitati da mu polože račun. I trebali bi biti jako zahvalni onima koji rade, tako reći, u „sjeni“. Riječi svetog Josemarije ovdje su jako važne: Tko je važniji, rektor sveučilišta ili najniže rangirana osoba u industrijskoj proizvodnji? I

bez zastajkivanja bi odgovorio: onaj koji svoj posao obavlja s većom vjerom, s većim ciljem za posvećivanjem.

Sklad između vjere i razuma

19. Mi koji znamo da smo djeca Božja trebamo pomoći ljudima shvatiti da ne postoji „nikakav nesklad između razuma i vjere: svako sadrži drugo, i svako ima svoj vlastiti pogled za djelovanje (...). U svojim poštovanim svjetovima, Bog i ljudska bića smješteni su u jedinstven odnos. U Bogu leži porijeklo svega stvorenoga, u njemu se nalazi punina otajstva, i u tome se sastoji njegova slava; na muškarcima i ženama leži zadaća istraživanja istine svojim razumom i u tome se sastoji njihova plemenitost.”[31]

Sveti Josemaria također vrlo pravodobno kaže: ***Temeljeći se čvrsto na jakoj znanstvenoj spoznaji, trebamo ljudima***

pokazati da vjera i razum ni na koji način nisu jedno drugome protivni;^[32] upravo suprotno, između njih treba postojati potpuni sklad, jer obje sfere znanja teže k Bogu, *Logosu* koji je stvorio svijet i preuzeo ljudsku narav.

U apostolskom pismu *Novo Millénio Ineúnte*, Ivan Pavao II piše: „Da bi kršćansko svjedočenje bilo uspješno, osobito u ovim delikatnim i kontroverznim područjima, važno je uložiti poseban napor u ispravno objašnjavanje razloga Crkvenog stajališta, naglašavajući da se ne radi o predstavljanju nevjernicima pogled koji se temelji na vjeri, nego o interpretiranju i obrani vrijednosti koje su ukorijenjene u samu prirodu ljudske osobe. Na taj će način ljubav neophodno postati služba kulturi, politici, ekonomiji i obitelji kako bi temeljni principi o kojima ovisi sudbina ljudskih bića i budućnost civilizacije bili svugdje poštivani.“

[33]S tim ciljem, potreban nam je *dar jezika*, kojeg ćemo primiti ako zazovemo u vjeri Duha Svetoga, i ako koristimo ljudska sredstva.

Svi smo svjesni potpune slobode, unutar katoličke doktrine, koju Crkva priznaje svojoj djeci u njihovim profesionalnim aktivnostima te koju imaju kao građani među svojim sunarodnjacima. Njihova jasna svjesnost problema čovječanstva, i njihov nadnaravni smisao u prosuđivanju i rješavanju tih problema na kršćanski način, u skladu s ispravnom i dobro odgojenom savjesti, treba potaknuti svaku individualnu osobnu apostolsku odgovornost kako bi se znanstvenoj debati dao više ljudski, kršćanski pristup. Prema tome, ljudi koji rade na tim znanstvenim i humanim područjima trebaju imati ozbiljan i dobro informiran pristup područjima svoga rada, s izravnijom doktrinarnom ili etičkom

dimenzijom. Moralna kriza koju društvo prolazi, i neprekidna potreba za evangelizacijom, još hitnije potiču kršćanske istraživače da nikada ne prestanu mirno i ozbiljno težiti ispravnom pomaganju rješavanja problema današnjeg svijeta.

Javni moral

20. Još jedan hitni izazov evangelizacije jest javni moral. Jedna od najvirulentnijih prepreka Kristovoj vladavini, u dušama i društvu, jest val senzualnosti koji je zahvatio navike, zakone, modu, medije i umjetnost. Potaknuti kršćanskom odgovornosti, te također i ljudskom odgovornosti, da zaustavimo ovaj virulentni napad, uz to da molimo i potičemo druge da mole, da dajemo zadovoljštinu i potičemo druge da isto čine, trebamo potaknuti brojne ljude (muškarce i žene dobre volje, bili katolici ili ne),

pomažući im da osjete potrebu *nešto učiniti*. Pusta naricanja malo koriste, a također i indiferentni stav, to da budemo zadovoljni da barem jedan sam ne doprinosi tom zlu. Upravo suprotno, svaki je trenutak dobar trenutak optimističnijeg pokretanja „kapilarnog“ apostolata, radikalne promjene, unutar svog života, svog doma, svog profesionalnog okružja.

Poslušajmo apostola pogana koji nas potiče: *Kao suradnici opominjemo vas da ne primite uzalud milosti Božje. Jer on veli: U vrijeme milosti uslišah te i u dan spasa pomogoh ti. Evo sad je vrijeme milosno, evo sad je vrijeme spasa. (2. Kor 6:1-2)*. Mi kršćani trebamo djelovati u sigurnosti vjere, čisteći sve oko nas što nije u skladu s Božjim zakonom, činiti to bez ljudskih obzira, bez straha što će drugi shvatiti da smo mi ljudi koji smo uvjereni u svoju vjeru. O nekim se vrijednostima ne može raspravljati, kao što je Benedikt XVI

tako često naglašavao: zaštita života u svim njegovim oblicima, od prvog trenutka začeća do prirodne smrti; shvaćanje i promicanje prirodnih struktura obitelji – kao zajednice između muškarca i žene koja se temelji na braku – te je braniti od pokušaja pravnog izjednačavanja s radikalno drugačijim oblicima zajednica koje joj u stvarnosti štete i doprinose njezinoj destabilizaciji, negirajući njezin osobiti karakter i njezinu nezamjenjivu društvenu ulogu; zaštita roditeljskih prava vezanih za odgoj vlastite djece.[34]

Papa je objasnio da ovi principi nisu istine vjere, iako od vjere primaju daljnje svjetlo i potvrđivanje; oni su upisani u samu ljudsku prirodu te su zbog toga poznati čitavom čovječanstvu. Crkveno djelovanje u njihovom promoviranju prema tome nije po karakteru konfesionalno, već je upućeno

svim ljudima, bez obzira na vjerska uvjerenja koja imaju. Naprotiv, takvo je djelovanje tim više potrebno što se ovi principi više poriču ili krivo shvaćaju, jer to predstavlja uvredu istine ljudske osobe, golemu ranu zadanu samoj pravdi.[35]

21. Isto se može također reći i za esencijalne točke kršćanskog učenja, koje danas bez grizodušja napadaju skupine ljudi tvrdoglavo odlučne ukloniti svu vjersku svjesnost iz civilnog društva. Primjeri su nažalost svi i previše poznati: od grubih napada na Isusa Krista, kojeg žele prikazati smiješnim, do klevetničkih optužbi protiv Crkve, njezinih svećenika i njezinih institucija.

Kako bi u potpunosti živjeli svoj kršćanski poziv trebamo drugima otkriti Krista, proglašavajući Crkvena učenja (prvenstveno svojim primjerom, ali također i

pravodobnim intervencijama), osobito po pitanjima koja su trenutačno tema vrućih javnih rasprava. Na um nam dolazi ono što je don Alvaro tako jasno rekao: „Budući da se počinje tako što se vlastita kuća dovodi u red (...), svatko od nas bi trebao vidjeti koliko se zauzima oko istaknute kršćanske obveze.[36] “ Ove su riječi poput jeke apostolovog propovijedanja prvih kršćana: *Doista, ovo je volja Božja: vaše posvećenje (...) da svatko od vas zna svoje tijelo posjedovati u svetosti i poštovanju, a ne u pohotnoj strasti kao pogani koji ne poznaju Boga, pa time ne prikraćivati i varati svoga brata. (...) Bog nas, doista, nije pozvao na nečistoću, nego na svetost.*(1. Sol 4:3-7).

Uvjeravanje svetog Pavla osobito je relevantno u današnje vrijeme. Nemoguće je uspješno pobijediti ovaj val mulja i nečistoće koja sve želi prekriti, ako unutar nas postoje neki

elementi sudioništva (čak iako se mogu činiti nevažnima) sa ***svim pokvarenostima i niskostima koje u tebi buče i vriju te svojom namirisanom truleži žele okužiti i tvoje velike ideale i one uzvišene zapovijedi što ih je sam Krist usadio u tvoje srce.*** [37]

Isto govori i sveti Grgur Nazijanski, otac i Crkveni naučitelj, u odlomku kojeg citira blaženi Ivan Pavao II u svojoj apostolskoj poslanici koja govori o zadaći biskupa. Ovako on kaže: „Prvo se pročisti, a tada pročisti druge, prvo dopusti da te mudrost uputi, a tada uputi druge, prvo postani svjetlo, a tada obasjaj druge, prvo se privuci bliže Bogu, a tada druge povedi k njemu, prvo sam budi svet, a tada druge učini svetima.“[38]

Budući da sebe ne držimo boljima od drugih – i prilično smo u pravu – trebamo uvijek iznova nastojati da naše vlastito ponašanje bude što

bliže Kristovim učenjima. Trebamo biti uvjereni da se na prvom mjestu trebamo upustiti u nutarnju borbu, odlučni uskladiti svoje misli, želje, riječi i djela, čak i najsitnija, Božjoj volji: ***Borba ima frontu unutra našeg bića, borbenu frontu naših strasti. Kako bi bili oprezni, trebamo se iznutra boriti odlučno se okrenuti od prigoda za grijeh: od svega što nam potkopava vjeru, umanjuje nadu i slabi Ljubav.***[39]

22. Ovo nam nudi fokusnu točku našeg dnevnog ispitivanja savjesti u nadolazećim mjesecima, i uvijek. Kako se ja borim za svetost? Ulazim li u detalje, slijedim li savjete dobivene u duhovnom vodstvu? Molim li često Boga da mi udijeli osjetljivu savjest (što nema nikakve veze sa skrupulama) sve kako bih otkrio malene pukotine u zidovima duše kroz koje neprijatelj nastoji ući, te koje umanjuju učinkovitost moga apostolata? Jesam li uvijek sretan

kada otkrijem nove točke za borbu, i
prionem li odlučno na njih,
sportskim duhom, pomognut Božjom
milosti?

*Non enim vocávit nos Deus in
immundítiam sed in sanctificatiónem*
(1. Sol 4:7)—Bog nas doista nije
pozvao na nečistoću, nego na svetost.
Iako nas neki mediji, ili pogrešno
usmjerene ideologije, mogu pokušati
drugačije uvjeriti (potpomognute i
nagovarane na prvom mjestu našim
iskrivljenim težnjama), borba za čist
život uvijek je privlačna i uvijek
moguća. Posljedično, u svim
vremenima to može i mora biti
predočeno svakom pojedincu, bez
obzira koliko se činio udaljenim od
cilja. Ne postoji ni jedno ljudsko biće
koje ne traži referentnu točku na
koju bi se oslonio, u moru valova i
oluja koje naša vremena prolaze, ali
što nije ništa novo. Kao kršćani
imamo golemu dobru sreću i
sposobnost prenositi ovu sigurnost,

koju brojni traže, bez da možda to i shvaćaju. Usmjerimo se naprijed, radosno sudjelujmo u Gospodinovim bitkama, *in hoc pulchérrimo caritátis bello*, u ovoj prekrasnoj bitki ljubavi, čiji je konačni ishod potpuno osiguran. Završit će u Božjoj pobjedi, za one koji ostanu vjerni njegovoj Ljubavi.

23. Benedikt XVI nedavno je naglasio važnost čestog primanja sakramenta Pokore. Govoreći na primanju svećenika i sjemeništara na temu Godine vjere, rekao je: **slavljenje sakramenta Ispovijedi predstavlja proglašavanje te prema tome i put preuzimanja rada na novoj evangelizaciji.**

U kojem je smislu sakramentalna Ispovijed „put“ ka novoj evangelizaciji? Prije svega zato što nova evangelizacija svoj život vuče iz svetosti djece Crkve, iz svakodnevnog putovanja osobnog i

zajedničkog obraćenja kako bi bili sve bliže sjedinjeni s Kristom. Tada postoji uska veza između svetosti i sakramenta Ispovijedi, koju svjedoče svi sveci u povijesti. Istinsko obraćenje našeg srca, koje znači otvaranje Božjem transformirajućem i obnavljajućem djelovanju, „pokretačka je sila“ svake reforme i vidi se u istinskom trudu za evangelizaciju. U Ispovijedi, kroz slobodno izlivanje božanske milosti, opravdavaju se grješnici, oprašta im se, posvećuju se i napuštaju stare sebe kako bi se obukli u nove. Samo oni koji dopuštaju da ih dubinski obnovi božanska milost sposobni su u sebi nositi – te dalje proglašavati – novost Evandjelja.^[40] *Obitelj*

24. U Djelu trebamo uvijek djelovati s optimizmom i nadnaravnim pogledom koji izvire iz božanskog sinovstva, ali ne možemo zanemariti

činjenicu da je u današnje vrijeme obitelj područje koje se najviše nalazi pod prijetnjom vala hedonizma.

Među teškim posljedicama situacije odmah možemo vidjeti porast bračne nevjere i rastuće poteškoće da mladi budu sposobni čuti i slijediti Božji poziv, osobito u apostolskom celibatu. I tako je ***rat za muževnost i čistoću***^[41] osobito potreban i hitan danas na svim razinama društva.

Ova bitka za čistim življenjem, kao i sve druge kreposti, zahtjeva od svakoga od nas prakticiranje svete čistoće, tog „radosnog potvrđivanja“, sve do najmanje sitnice, u skladu s vlastitim položajem, te također ne poričući utjecaj kojeg možemo imati na druge u svom apostolatu prijateljstva i pouzdanja. Nadalje, kao što sam prije rekao, dobro je iskoristiti interdisciplinarne studije kako bi pomogli brojnim ljudima i institucijama diljem svijeta (slijedeći primjer prvih kršćana) da usvoje

novu kulturu, novu filozofiju, novi pristup modi.

Kako bi postigli tako uzvišeni cilj trebamo se neprestano moliti i neumorno raditi. Ali tako kršćani postižu svoje ciljeve: goleme u svom pogledu i u skladu sa stvarnosti, koje svi možemo postići. Trebamo biti uvjereni da svatko od nas može učiniti više, mnogo više nego što mislimo, na sve moguće male načine (inicijative, primjere, svetom nepopustljivošću) u svojoj okolini. Sjećam se jedne slike koju je sveti Josemaria koristio u vezi ekološkog problema, i koju ću ovdje preslikati jer mislim da vrlo dobro izražava ono što želim reći.

Nedavno sam govorio vašoj starijoj braći, sjećajući se koliko smo često govorili o brodovima i mrežama, da danas ljudi svuda puno govore i pišu o ekologiji. Uzimaju se uзорci vode iz rijeka,

jezera i mora, i analiziraju se...
Gotovo je uvijek rezultat takav da stvari loše stoje: ribe nemaju zdrav okoliš u kojem bi živjele. Kada smo govorili o brodovima i mrežama, vi i ja, ono što smo imali na umu bile su Kristove mreže, Petrov brod, i duše. Postojao je dobar razlog zašto je naš Gospodin rekao: Idite za mnom i učinit ću vas ribarima ljudi. Pa, moglo bi se dogoditi da neke od tih riba, od tih ljudi, uvidjevši što se odgađa po svijetu i unutar Crkve Božje, vidjevši to more pokriveno nečistoćom, te rijeke za koje se čini da su pune odvratnog smeća, gdje ne mogu pronaći nikakvu hranu ni kisik, ako te ribe pomisle (a mi govorimo o ribama koje mogu misliti, jer imaju duše), može im pasti ova misao: dosta mi je, još jedan krug i izlazim! Ne vrijedi ovako živjeti. Idem potražiti sklonište na obali, udahnut ću i uzeti malo zraka. Dosta mi je! Ne,

***sinovi moji, trebamo ostati u ovom
trulom svijetu, u ovom moru
prljave vode, u ovim rijekama koje
prolaze kroz velike gradove i
malena seoca, i čije vode nemaju
moć nahraniti ljudska tijela,
utažiti njihovu žeđ, jer su otrovne.
Sinovi moji, mjesto na kojem
trebamo biti nalazi se na ulici,
usred svijeta, pokušavajući oko
sebe stvoriti bazen čiste vode, kako
bi druge ribe mogle doći, i tako
proširimo bazen, pročistimo
rijeku, i obnovimo cjelovitost
morskih voda.***[42]

25. Kada je Crkva počela mijenjati okoliš dekadentnog Rimskog Carstva, društvena i moralna situacija bila je jednaka ili gora od postojeće: kao kršćani, uvijek ćemo biti pozvani postojano se truditi donijeti Kristove vrijednosti svim ljudima.

Roditelji imaju nezamjenjivu ulogu u ovom pothvatu. Trud u izgradnji

dubokih kršćanskih domova i pružanja djeci istinskog kršćanskog odgoja uzrokovat će da njihove obitelji postanu izvori kršćanskog života, bazeni čiste vode, koji će utjecati i na brojne druge obitelji. Ovo će dovesti do javljanja poziva na predanje Bogu u svećenstvu i u čitavom spektru Crkvenog života, u sekularnoj sferi i u posvećenom životu; i uspravit će se brojni novi ***svijetli i prijazni domovi***, kako je to sveti Josemaria običavao govoriti.

Roditelji imaju pravo, dopustite mi da ponovim, provoditi široki osobni apostolat na različite načine. I, uzimajući u obzir važnost ovog pitanja, oni će prirodno, i slobodno, osnovati mreže s drugim ljudima koji imaju slične probleme kako bi se povezali: u područjima vezanim za iskorištavanje slobodnog vremena, aktivnostima vezane uz odmor i zabavu, putovanja, uspostavljanje okružja gdje njihove kćeri i sinovi

mogu ljudski i duhovno sazrijevati, i td. Roditelji koji imaju djecu što idu u školu, potpuno su obvezani, kao dio svoje odgovornosti spram njihove edukacije, slobodnom izboru ili čak osnivanju škola i klubova za mlade. Također je očito koliko je važno za njih aktivno sudjelovati u obrazovnim institucijama u kojima studiraju njihovi sinovi i kćeri, iskorištavajući sva sredstva koja im zakon dopušta kako bi ih pravilno usmjeravali.

U posljednje vrijeme, nakon brojnih godina hvale zajedničke edukacije, ljudi dolaze na ideju da odvojeno školovanje dječaka i djevojčica na primarnoj i sekundarnoj razini doprinosi njihovom razvoju. Važno je obratiti pozornost ovom aspektu, poticati istraživanja i rasprave, i pravne i obrazovne, i u medijima, promovirati vrijednost i prednosti ove metode; ona podrazumijeva veliko poštovanje prema dječacima i

djevojčicama, i djeci i adolescentima, i od dokazane je važnosti u obrazovnom i osobnom razvoju.

26. U istom kontekstu, potrebno je imati pravilno shvaćanje slobode, jer se često pogrešno interpretira kao jednostavna mogućnost izbora onoga što netko u određenom trenutku preferira, što zadovoljava nečije želje i udobnost, bez da se razmatra uska povezanost s istinom. Sloboda, koja je veliko prirodno dobro, oslabljena je grijehom, ali Krist ju je izliječio kroz milost i uzdigao ju je na razinu nove i istinske nadnaravne slobode – slobode djece Božje (usp. *Rim* 8:18-19 i 21). Sveti Josemaria, osobito zato što je sam sebe vidio, i osjećao se kao, sin Boga Oca (ovo sinovstvo je u srcu onoga što znači biti muškarac ili žena), uspio je zadobiti posebno duboko shvaćanje kršćanske slobode, i upozorio nas da ne obraćamo pažnju ***na one koji se zadovoljavaju time da samo***

žalosno galame: „Sloboda! Sloboda!“ Često se iza toga krije tragično ropstvo, istaknuo je, jer ako se odlučite za zabludu, onda nema oslobođenja; jedini koji zaista oslobađa je Krist, jer samo on je Put, Istina i Život.[43] I dodao je: **Sloboda zadobiva istom onda svoje pravo značenje kada je ona u službi otkupljujuće istine, kad se ona ulaže u potragu za beskrajnom Ljubavi Božjom, koja nam skida okove onoga ropstva.**
[44]

Kao odgovorni građani, mi kršćani trebamo učiniti sve što možemo da obranimo i negujemo svoju vlastitu slobodu i slobodu drugih, i u isto vrijeme pomoći svima otkriti tu novu slobodu - *hac libertáte nos Christus liberávit* (Gal 5:1)— kojom nas je Krist oslobodio. Ovo je jedna od najhitnijih zadaća nove evangelizacije. Već sam vas podsjetio da oni koji su pozvani posvetiti se u

braku imaju nezamjenjivu ulogu u ovom pothvatu; ali želim naglasiti da je obveza širenja dobre doktrine o braku i obitelji odgovornost svakog pojedinca.

POZNAVATI I ŠIRITI VJERU

27. Svaki trud da se provede nova evangelizacija, bilo da se radi o intelektualnom apostolatu ili na područjima prioriteta koje sam upravo spomenuo, treba se temeljiti na čvrstim temeljima vjere. *A bez vjere nemoguće je omiljeti Bogu* (Heb 11:6), kaže nam Sveto Pismo.

Ova teološka krepost, ulazna vrata kršćanskog života, zahtijeva slobodni pristanak razuma i vodi prema potpunoj vjernosti Božjoj Volji, izraženoj kroz istine koje nam je on otkrio, dajući nam sigurnost da moraju biti prihvaćene temeljem autoriteta samog Stvoritelja, kako objašnjava Knjiga Postanka, Bog želi samo dobro svim stvorenjima. I tako,

kada se vjera prihvati i ozbiljno ispovijeda, ona generira neprestano, potpuno povjerenje u Boga; i dok prakticiramo ovu slobodnu i odgovornu obavezu, sudjelujemo u božanskom životu koji nam se otkriva zajedno s ovim istinama kao način da se sjedinimo sa samim Bogom.

Godina vjere, s toga gledišta, je poziv na autentično i obnovljeno obraćanje Gospodinu, jedinom Spasitelju svijeta. U otajstvu svoje smrti i uskrsnuća, Bog je u punini objavio Ljubav koja spašava i poziva ljude na obraćanje života po oproštenju grijeha (usp. Dj 5, 31). Za apostola Pavla, ta Ljubav uvodi čovjeka u novi život: "Krštenjem smo dakle zajedno s njime ukopani u smrt da kao što Krist slavom Očevom bi uskrišen od mrtvih, i mi tako hodimo u novosti života" (Rim 6, 4). Zahvaljujući vjeri, taj novi život oblikuje čitav ljudski život prema radikalno novoj

stvarnosti uskrsnuća.[45] *Primjeri vjere*

28. Poslanica Hebrejima pred nas stavlja serije vjernih muškaraca i žena koji su, kroz povijest spasenja, od Abela Pravednoga nadalje, vjerovali u Boga i čitavom ga snagom svoje volje i uma slijedili, provodeći svoj život radosno u njegovoj službi (usp. *Heb* 11:4-40). Iznad svih njih stoji lik Abrahama, *praoca naše vjere*. [46] Također možemo mnogo naučiti od snage njegove nade u Boga: svi trebamo rasti u trima teološkim krjepostima u nadolazećim mjesecima, sve više i više vjerujući u sredstva koja će nas dovesti u Nebo, i neumorno moleći Presveto Trojstvo da uveća našu vjeru, našu nadu i našu ljubav.

Dok je Abraham živio u Uru Kaldejskom, on je „čuo riječ Gospodnju koja ga je odvela od njegove zemlje, od njegovog naroda,

od njega samoga u smislu da ga učini oruđem plana spasenja koji će obuhvatiti sve ljude koji su sklopili savez te zaista i sve ljude svijeta.“[47] Odmah, bez kolebanja, Patrijarh je krenuo na svoje putovanje.

Vjerom pozvan, Abraham posluša i zaputi se u kraj koji je imao primiti u baštinu, zaputi se ne znajući kamo ide. Vjerom se kao pridošlica naseli u obećanoj zemlji kao u tuđini, prebivajući pod šatorima s Izakom i Jakovom, subaštinicima istog obećanja, jer iščekivaše onaj utemeljeni Grad kojemu je graditelj i tvorac Bog. Vjerom i Sara unatoč svojoj dobi zadobi moć da začne jer vjernim smatraše Onoga koji joj dade obećanje. Zato od jednoga, i to obamrla, nastaje mnoštvo poput zvijezda na nebu i pijeska nebrojena na obali morskoj(Heb 11:8-12).

Ista se priča čvrste vjere nastavlja i razvija, dublje i šire, u Novom

Zavjetu. Blažena se Djevica pokazuje neponovljivim učiteljem u vjeri. Po vjeri Marija je prihvatila Anđelovu riječ i povjerovala naviještaju da će postati Majkom Božjom u poslušnosti svoga posvećenja (usp. Lk 1, 38).

Prilikom posjeta Elizabeti uzdigla je svoj hvalospjev Svevišnjem za čudesa koja izvodi u onima koji se u nj uzdaju (usp. Lk 1, 46-55). S radošću i strepnjom donijela je na svijet svoga jedinog Sina, sačuvavši svoje djevičanstvo netaknutim (usp. Lk 2, 6-7). Povjerovavši svom zaručniku Josipu, pvela je Isusa u Egipat da ga spasi od Herodova progona (usp. Mt 2, 13-15). Istom vjerom je slijedila Gospodina u njegovu propovijedanju i ostala je s njim sve do Golgote (usp. Iv 19, 25-27). S vjerom je Marija iskusila plodove Isusova uskrsnuća i, pohranjujući sva sjećanja u svome srcu (usp. Lk 2, 19.51), prenijela ih Dvanaestorici okupljenih s njom u dvorani Posljednje večere da bi

primili Duha Svetoga (usp. Dj 1,14; 2,1-4).[48]

Duboko razmatranje Marijine vjere vodi nas prema iskustvu potpune ovisnosti o Bogu. Omogućuje nam vidjeti kako, kada se čvrsto držimo njegove ruke, možemo učiniti čuda, i daje nam nevjerojatnu perspektivu naših života, Crkve, i zadaće suotkupljenja koju smo primili. Ovaj se pogled širi i na, kako nam se čini, najmanje važne detalje naših života jer s Bogom *póssumus!*—možemo sve; a bez njega, *nihil*, ništa.

Vjerom su apostoli sve ostavili i slijedili Učitelja. Isto su to učinili i prvi učenici i mučenici koji su svoje živote dali svjedočeći Evanđelje, te bezbrojni kršćani svakoga doba, uključujući i naše. Vjerom su, tijekom stoljećâ, muškarci i žene svih životnih dobi, čija su imena upisana u Knjigu života (usp. Otk 7, 9; 13, 8), ispovijedali ljepotu nasljedovanja

Isusa Krista gdje god su bili pozvani dati svjedočanstvo svojeg kršćanstva: u obitelji, u svom zvanju, u javnom životu, u vršenju karizmi i službi na koje su bili pozvani.[49] *Primjer sv. Josemarije*

29. Okrenimo svoj pogled prema povijesti Crkve: tamo nikada nećemo zakazati u pronalaženju muškaraca i žena koji su bili sredstva u Božjim rukama da bi dali novu energiju i životnost kršćanskim vjernicima u trenutcima poteškoća. Tu mi pada na pamet primjer našeg Osnivača. Sv. Josemarija je mnogo razmatrao o našim prethodnicima u vjeri i kako su oni odgovorili Bogu. I tako, poput patrijarha Abrahama, naš Otac je napustio sve svoje vlastite planove i, poslušan Božjem glasu, postao je hodočasnik po svim zemaljskim putovima, podučavajući svoju braću i sestre nauku ***starom kao Evanđelje, i, kao Evanđelje, novom,***[50] naime, da Bog poziva sve da budu sveci u

svom poslu i u okolnostima svakodnevnog života, u svjetovnim poslovima. On je bio čovjek, svećenik, vjere i nade, kreposti koje je, zajedno s ljubavlju, Bog ulio u njegovu dušu s rastućom jakošću. Njegujući ovu ogromnu vjeru i ovu veliku nadu, uspio je ispuniti poslanje koje je primio, i danas su ljudi svih dobi, rasa i podrijetla koji su hranjeni ovim duhom i koji traže Božju slavu bezbrojni *poput zvijezda na nebu i pijeska na obali morskoj* (Post 22:17).

Život sv. Josemarije otkriva kako svaki dan može i treba biti vrijeme vjere, nade, ljubavi, bez popuštanja sebičnosti. Trebamo se pitati: kako teološke kreposti izlaze na vidjelo u našem svakodnevnom ponašanju? Vidimo li providonosnu ruku našeg Oca Boga u svemu što se događa, u ugodnim i nepovoljnim događajima? Drugim riječima, jesmo li čvrsto uvjereni da *omnia possibília credénti*

(Mk 9:23), da je sve moguće onomu koji vjeruje, iako možemo biti lišeni osobnih talenata i sredstava? Jesmo li optimistični u apostolatu, sa nadnaravnim optimizmom utemeljenim na uvjerenju da, kao što kaže Apostol, *omnia possum in eo qui me confortat* (Fil 4:13), sve možemo u Kristu, koji nas jača?

Možda moramo zaključiti da još nismo dovoljno produbili u vježbanju ovih kreposti. Možemo, stoga, primijeniti na sebe ove riječi sv. Josemarije: ***Nemamo vjere. Dan u kojemu budemo ovu krepost živjeli – uzdajući se u Boga i njegovu Majku – bit ćemo hrabri i odani. Bog, koji je Bog vječnosti, po nama će stvarati čuda. Daj mi, o Isuse, ovu vjeru koju uistinu žudim! Majko moja i Gospo moja, Marijo Presveta, učini da vjerujem!***[51]

Naš je Otac često molio Boga da uveća teološke kreposti u njemu samome, u njegovim brojnim sinovima i kćerima, i u svim vjernicima. Običavao je svaki dan moliti: *adáuge nobis fídem, spem, caritátem!* Uvećaj našu vjeru, našu nadu, i našu ljubav! Također je molio ovu molitvu (tiho, u svom srcu) dok je podizao Hostiju ili Kalež tijekom Mise. Njegov jedini motiv bila je njegova želja da bude bolji sluga (i da mi također trebamo biti bolje sluge) Bogu i dušama u svakom trenutku i u svakoj prigodi. Naglašavam da je to ono što je potrebno ako put Crkve želimo napuniti novim plodovima, sada i uvijek. Kao što piše Sveti Otac: **Želimo da ova Godina pobudi usvim vjernicima nadahnuće da ispovijedaju vjeru u punini i s obnovljenim uvjerenjem, s pouzdanjem i nadom.**^[52] Ponovno otkriti sadržaje vjere koja se ispovijeda, slavi, živi i moli, te razmišljati o samom činu vjere,

zadaća je koju svaki vjernik mora osobno ispuniti, osobito u ovoj Godini. Nije slučajno da su u prvim stoljećima kršćani morali napamet učiti Vjerovanje. To im je služilo kao svakodnevna molitva da ne zaborave obavezu preuzetu na krštenju.[53] *Traženje vjere i rast u njoj*

30. Tijekom predstojećih mjeseci (i uistinu uvijek) kad izgovaramo Vjerovanje na Misi i u drugim prigodama, nastojimo ispovijedati našu vjeru u Crkvi svjesnije, pridajući veću pozornost riječima i njihovom značenju. Mnogo će pomoći ako često proučavamo i razmatramo nad njegovim različitim dijelovima. Među prijedlozima koje Papa Benedikt XVI daje da bi nam pomogao da imamo koristi od ove prigode, najvažnije mjesto dano je proučavanju *Katekizma Katoličke Crkve* ili njegovog *Kompendija*. *Katekizam*, dragocjena ostavština

Drugog Vatikanskog Koncila, sadrži na kompletan, organski i sistematičan način sve istine Katoličke vjere.

Postoji, naime, duboka povezanost između čina kojim se vjeruje i sadržaja uz koje dajemo svoj pristanak.[54] Poznavanje dijelova vjere presudno je za davanje našeg osobnog pristanka, za potpuno prihvaćanje, umom i voljom, onoga što Crkva predlaže. Ovo prihvaćanje podrazumijeva, stoga, da kad netko vjeruje, slobodno prigranjuje čitav misterij vjere, jer sam Bog jamči njegovu istinitost otkrivajući samoga sebe i nudeći svoje otajstvo ljubavi našem razlogu.

S druge strane, nastavlja Papa, ne smijemo zaboraviti da u našem društvenom ozračju mnoge osobe, premda tvrde da nemaju dara vjere, ipak iskreno traže posljednji smisao i konačnu istinu o svom

životu i o svijetu. To traženje je istinski „uvod“ u vjeru, jer vodi ljude na put koji vodi Božjem otajstvu.[55]

Nemojmo posustati u ovom predivnom pothvatu otkrivanja duhovnih težnji koje sve duše posjeduju, da bi im ponudili obrazovanje koje trebaju da bi zadovoljili svoju žeđ za Istinom. Osobito u današnje vrijeme, presudno je učiti ili podsjetiti ljude s kojima dolazimo u kontakt iz jednog ili drugog razloga da je ovaj zemaljski život prolazna faza ljudskog postojanja. Bog nas je stvorio za vječni život, predodredio nas je da sudjelujemo u njegovom vlastitom božanskom Životu, i tako postignemo potpunu i beskrajnu sreću. Ovaj dar Presvetog Trojstva dobiva se u potpunosti jedino nakon smrti, ali počinje ovdje dolje. *A ovo je život vječni: da upoznaju tebe, jedinoga istinskog Boga, i koga si*

poslao – Isusa Krista (Iv 17:3). Tko blaguje tijelo moje i pije krv moju, ima život vječni; i ja ću ga uskrisiti u posljednji dan (Iv 6:54).

31. Predstojeći mjeseci pružaju nam novu priliku za duboko razmatranje otajstva Isusa Krista. Kroz svoje riječi i djela Isus nam je otkrio Oca i pokazao nam put koji vodi k njemu. Dao nam je sredstva da stignemo tamo-Crkvu, sa njezinim sakramentima i institucijama. I štoviše, poslao nam je Duha Svetoga koji nas, prebivajući u našim dušama po milosti, konstantno poziva prema Očevoj kući. Sve ovo plod je Božje blagonaklonosti, jer *u ovom je ljubav: ne da smo mi ljubili Boga, nego – on je ljubio nas i poslao Sina svoga kao pomirnicu za grijehe naše (1 Iv 4:10).*

Budimo uvjereni u važnost razmatranja i poticanja drugih da razmatraju ovu bitnu istinu: ***Bog nas ljubi! Svemogući, onaj koji je***

stvorio nebo i zemlju.^[56] Budimo zapanjeni i zahvalni na ovoj objavi koja izaziva strahopoštovanje, koju trebamo proširiti posvuda putem univerzalne kateheze. Riječ „*kateheza*“ na grčkom doslovno znači „učiniti da odzvanja u nečijim ušima“. Za kršćane je to bila metoda poučavanja korištena od strane Crkve od najranijih vremena, otkad je prvo počela prenositi čovječanstvu dragocjeni biser i blago spasenja, kao što je to sam Učitelj ostavio. Tako su, slušajući, prvi Gospodinovi učenici primili Dobru Vijest, i prenijeli je drugima na način koji je zarobio umove i djela njihovih slušatelja i prouzročio da postane dio njihovih života.

I to je ono što i mi također moramo činiti i sada, nakon dvadeset stoljeća kršćanstva: učiniti da istina koju je donio Krist odzvanja u srcima ljudi koje susrećemo na našem zemaljskom putovanju, i također,

kroz molitvu, onih s kojima nismo osobno u kontaktu. Moramo reći svakom od njih, u pravom trenutku: Bog je mislio na *tebe* od čitave vječnosti! Bog *te* ljubi! Bog je pripremio prekrasno prebivalište, Nebo, za tebe, gdje će se učiniti tvojim i podariti ti vječnu radost, ispunjavajući do prelijevanja želje za srećom koje nosiš u svom srcu!

32. Ove temeljne istine ne mogu se uzimati zdravo za gotovo. Mnogi ljudi ništa ne znaju o Bogu ili imaju pogrešno poimanje o njemu. Neki razmišljaju o njemu kao o ljubomornom provoditelju zakona, uvijek spremnom kazniti, ili o Bogu kojem se pojedinac obraća jedino u trenutku potrebe; drugi razmišljaju o njemu kao o zatvorenom u svojoj vlastitoj sreći, vrlo dalekim od patnji i čežnji čovječanstva... Trebali bismo upitati sami sebe jesu li naša radost i naš mir takvi da oni koji nas vide

mogu „dotaknuti“ Božju dobrotu prema njegovoj djeci.

Svi mi trebamo stalno učvršćivati ***osnovne ideje o temeljnim pitanjima koje trebamo da bismo mogli rasvijetliti ljudske umove i braniti Crkvu od napada koje prima s vremena na vrijeme sa svih strana: jasne ideje o dogmatskim i moralnim istinama; o obitelji, o kršćanskom obrazovanju; o pravu na posao, na privatno vlasništvo; o temeljnim pravima povezivanja i izražavanja, itd. Na ovaj način možete radosno iskusiti istinu onih riječi: veritas liberabit vos, istina će vas osloboditi; jer će vam istina podariti sreću, mir i djelotvornost.***[\[57\]](#)

Molimo ustrajno Duha Svetoga da nam pomogne ponuditi uvjerljivo svjedočanstvo i tumačiti (u skladu s našim učenjem i usavršavanjem)

racionalne argumente koji će pomoći ljudima da otvore svoje umove istini. Molimo s nepokolebljivim povjerenjem. Posljednja je točka najvažnija, i trebamo zapamtiti Gospodinovo obećanje: *Nadalje, kažem vam, ako dvojica od vas na zemlji jednostušno zaištu što mu drago, dat će im Otac moj, koji je na nebesima (Mt 18:19)*. Ako smo jako ujedinjeni u molitvi, zbijenih redova kao vojska pod zastavama (Pj 6:4) , u bitci mira i radosti, dobit ćemo s Nebesa ono za što molimo Boga.

Komentirajući odlomak Evandjelja koji sam upravo naveo, Papa Benedikt XVI ističe: **glagol korišten od strane evanđeliste za reći „slagati se“ (...) uključuje referencu na „simfoniju“ srca. To je ono što dotiče Božje srce. Slaganje u molitvi je važno ako želimo da bude prihvaćena od našeg nebeskog Oca. [58]** Trebamo uvijek biti jako usklađeni sa Svetim

Ocem i njegovim nakanama, jer ćemo na taj način biti bliže Kristu i, s njim, preko Duha Svetoga, naša molitva ići će direktno k Bogu Ocu.

DOKTRINALNO OBRAZOVANJE

33. Naš Otac nabrojao je pet temeljnih aspekata obrazovanja: ljudsko, religijsko-doktrinalno, duhovno, apostolsko i profesionalno. Godina Vjere nudi nam, na vrlo jasan način, poziv da još jednom razmislimo nad našim doktrinalnim obrazovanjem. A to je iz jednostavnog razloga što je cilj cijelog ovog obrazovanja pomoći nam na različite načine produbiti osobno u *sadržaju* vjere i u njezinom *značenju*. I stoga, putem sredstava ovog obnovljenog *intelléctus fidei*, razumijevanjem vjere, možemo prikladno objaviti i navijestiti otajstvo Božje Ljubavi u Isusu Kristu našim prijateljima i kolegama.

Obrazovanje u Crkvenom nauku

34. Naš Utemeljitelj sažeo je temeljnu aktivnost Djela u slikoviti izraz:

podučavati nauk, odakle potječe stalni voljni trud osigurati vjernicima Prelature hranu obrazovanja, osobito na području religijskog nauka.

Mislim na to kako sretan mora biti naš Otac vidjevši s Neba kako se ova predavanja odvijaju neprekidno, sukladno planovima i potrebama svakog mjesta. Sve vas podsjećam na ono što je on običavao uporno govoriti, da ne bismo to zaboravili:

Uloži sav trud da upiješ nauk koji dobivaš i ne dopusti nikada da stagnira; osjeti potrebu i dobrodošlu dužnost njegovog prenošenja na druge, tako da izazove dobra i plemenita djela i u njihovim srcima.[\[59\]](#)

Para servir, servir- da bi bio

koristan, služi, običavao je reći sv. Josemarija, igrajući na dva značenja riječi *servir*: biti koristan drugima i imati stvarnu sposobnost uhvatiti se

u koštac s različitim okolnostima. U ovoj rečenici sažeo je važnost dobre podučenosti, na svim poljima, iz želje da učinkovito doprinosimo Božjim planovima i Crkvi. ***Da bi služili drugima, mi sami prije svega trebamo biti korisni; odnosno, trebamo obrazovanje. Inače, nećemo biti dobro oruđe, bit ćemo beskorisni.***^[60] Primijenjeno na naš apostolski cilj, znači da smo korisni jedino ukoliko posjedujemo i hranimo živu i prosvijetljenu vjeru, jer jedino tako možemo *služiti* apostolatu Djela i doktrinalnom obrazovanju drugih.

Uvjeren u ovu trajnu potrebu, sv. Josemarija propisao je smjernice za religijsko-doktrinalno obrazovanje vjernika Djela i postupno ih razvio. Razmatrajmo, u našem razgovoru s našim Gospodinom, ono što nam je on uvijek govorio. ***Naši korporativni ciljevi su svetost i apostolat. Da bi ih ostvarili***

trebamo iznad svega obrazovanje. Za našu svetost, trebamo nauk; i za apostolat, nauk. A nauk zahtijeva vrijeme, na pravom mjestu, i korištenje pravih sredstava. Bog nam nije dužan podariti nikakve izvanredne objave, niti to možemo očekivati od njega, kad nam je već dao normalna ljudska sredstva: rad i učenje. Obrazovanje, stoga, zahtijeva učenje.[61]

Paraklit, prebivajući u duši po milosti, zajedno s Ocem i Sinom, je uistinu onaj (za one koji slušaju njegov glas i poučljivi su prema njegovim nadahnućima) koji čini da „Isusov nauk prodire u duh i srce čovjeka“.[62] Sam Isus Krist zvao ga je *Duhom istine*, i uvjeravao nas je: *No kada dođe on – Duh istine – upućivat će vas u svu istinu; jer neće govoriti sam od sebe, nego će govoriti što čuje (...) On će mene proslavljati jer će od mogega uzimati i navješćivati*

vama (Iv 16:13-14). Blaženi Papa Ivan Pavao II, u svom komentaru ovog odlomka Evanđelja, objasnio je: „Ako je Isus za sebe rekao: 'Ja sam Istina'(Iv 14:6), ova Kristova istina je ona koju Duh Sveti obznanjuje i izjavljuje (...). Duh je svjetlo duše: *Lumen córdium*, kako ga zazivamo uHimnu na Duhove.[63]

Mi kršćani najslobodniji smo od svih Božjih stvorenja, sve dok si ne dopustimo biti povučeni dolje prolaznim sklonostima trenutka. Crkva potiče svoju djecu da se ponašaju kao ***odgovorni i savjesni katolici, tako da naši umovi i srca ne budu u raskoraku, idući u različitim smjerovima, već da rade zajedno harmonično i postoјano. Tako ćemo u svakom trenutku jasno vidjeti što trebamo učiniti i nećemo si dopustiti biti vučeni (kroz slabost karaktera ili kukavičluka u slijeđenju naše savjesti) sklonostima i modama***

trenutka: „tako da više ne moramo biti djeca, bacana tamo i amo i nošena svakim vjetrom nauka, lukavošću ljudi, njihovom lukavošću u prijetvornim smicalicama (Ef 4:14).“[64]
Produbljivanje u nauku o vjeri

35. Ako želimo poznavati i ljubiti Boga, ako želimo da ga drugi poznaju i ljube, presudno je da katoličko učenje prosvjetljuje naš um i pokreće našu volju uvijek više i više. Danas, kad je dominantna kultura tako udaljena od Boga, ova dužnost postaje osobito presudna.

Ovo objašnjava kako je važno i hitno ne ostaviti ništa neobavljeno u našoj naučnoj pripremi. Nemoj nikada zanemariti učenje, a osobito učenje teologije, u skladu s tvojom individualnom situacijom, stjecanje *intelléctus Fídei* o kojem sam govorio. Trebamo iskusiti snažnu i radosnu vuču *fides quaerens intelléctum*,[65]

uma informiranog vjerom, vodeći nas k uvijek dubljem razumijevanju onoga što vjerujemo. Kada se teologija ne uči rutinski ili napamet, već kao dio života, uvelike pomaže umu učiniti svojima istine vjere i razmišljati u vjeri i iz vjere. To je jedini način za hvatanje u koštac sa mnogim složenim pitanjima koja se javljaju u profesionalnom životu i u cjelokupnom razvoju društva.

Upravo zato što ste slobodni, moje kćeri i sinovi, jer svaki od vas odlučuje i djeluje u punoj i potpunoj samostalnosti, uložite poseban napor u dobro oblikovanje vašeg intelekta i savjesti, tako da možete imati na raspolaganju bogatstvo znanja, ne samo u humanim znanostima, nego i u teologiji, da možete misliti, rasuđivati i djelovati kao kršćani.

Trebamo obogatiti naše umove tako da imamo sposobnost stručno se baviti onim aspektima katoličkog nauka koji su osobito bitni

profesionalno, ili trenutno aktualni u društvu. Oni će se razlikovati od mjesta do mjesta, no postoje neki koji su u današnje vrijeme bitni posvuda, naime, oni povezani s brakom i obitelji, obrazovanjem, bioetikom, itd.

36. U tom smislu, opetovano sam vas podsjećao da nastavite poboljšavati standarde podučavanja i specijalizacije osoblja *Stúdia Generália* Prelature; poticati visoku razinu istraživanja na sveučilištima gdje Opus Dei osigurava duhovno usmjerenje; i stvarati interdisciplinarne skupine od, na primjer, liječnika, biologa, odvjetnika, filozofa, i sociologa da se prihvate ovih pitanja sa apostolskog gledišta.

Neki članovi Prelature mogu učiniti nešto slično, zajedno s drugima, u javnim ili privatnim akademskim institucijama u kojima rade. I mnogo

više, iako nisu profesionalno angažirani na tim osobitim poljima, mogu doprinijeti svojim vlastitim zrncom pijeska, pomažući stvarati zdravo stanje javnog mišljenja, puni poštovanja prema prirodnom zakonu i informirani kršćanskom porukom, putem medija. Čuli ste me da sam rekao da jednostavno pismo ili e-mail novinama, privlačno i jasno (*darom jezika*) objašnjavajući neko stajalište katoličkog učenja, ponekad može biti učinkovitije od teške rasprave. Kada državni tisak i organi javnog mišljenja predstavljaju iskrivljenu sliku Crkve, ili otvoreno organiziraju sektaške kampanje, katolici ne mogu lijeno stajati: trebamo reagirati protiv ovih zloupotreba, iz pravednosti prema Bogu i društvu, da bi raskrinkali njihovu pravu prirodu i tražiti da se Crkvi da poštovanje koje zaslužuje, ne pokušavajući ispričavati pogreške nekih njezinih članova.

Da bi ovo postigli, ponavljam, trebamo prepoznati koliko je za nas hitno stalno poboljšavati naše teološko obrazovanje, i (u skladu s našim individualnim potrebama i okolnostima) produbiti naše razumijevanje aktualnih pitanja povezanih s temeljnim istinama objave. Trebamo jako dobro iskoristiti predavanja i konferencije iz filozofije, teologije i kanonskog prava, pohađajući ih sa zanimanjem, točno, nastojeći što više dobiti iz njih. Štoviše, ove aktivnosti također su prigoda za ponuditi drugim ljudima doktrinalnu i duhovnu katehezu koju traže.

37. U ovoj katehezi o Crkvenim Ocima, Papa Benedikt XVI ističe točku koja je vrlo bitna za sadašnje vrijeme. Kaže kako je velika pogreška drevnih poganskih religija bila neslijeđenje putova utisnutih u ljudska srca Božanskom Mudrošću. **Stoga, propadanje poganskih**

religija bilo je neizbježno: to je bila logična posljedica izdvojenosti religije –svedene na umjetan skup ceremonija, konvencija i običaja- od istine postojanja.[66] I dodaje da su rani kršćanski Oci i pisci, s druge strane, izabrali *istinu postojanja nasuprot mita običaja*.[67] Navodi odlomak iz Tertulijana, koji je napisao: *Dóminus noster Christus veritátem se, non consuetúdinem, cognominávit*. Krist je rekao da je on istina, a ne moda.[68] A Sveti Otac komentira: **treba primijetiti s tim u vezi da pojam *consuetúdo*, ovdje korišten od strane Tertulijana u odnosu na poganske religije, može biti preveden modernim jezikom izrazima: „kulturna moda“, „pomodarstvo“.** [69]

Ne bismo trebali sumnjati da će, unatoč prividnoj pobjedi relativizma na nekim mjestima, ovaj način razmišljanja i sijanje zbrke završiti

urušavanjem poput kule od karata, jer nije usidreno u istini kreativnog i dalekovidnog Boga koji vodi putove povijesti. U isto vrijeme, ono što vidimo da se događa oko nas treba nas potaknuti na nepopuštanje, i nenapuštanje svih tih razočaranih ljudi za koje život nema smisla.

SJEDINJENJE S KRISTOM MOLITVOM I ŽRTVOM

38. Znam da je sv. Josemarija često navodio i razmatrao nad riječima sv. Ignacija Antiohijskog na njegovom putu u Rim da podnese mučeništvo, kako je on sebe opisao kao “Božju pšenicu,” koja će biti samljevena zubima divljih zvijeri “da mogu biti nađen kao čisti kruh Kristov.”^[70] Mi kršćani shvaćamo da smo i mi “Božja pšenica,” jer imamo ugodnu dužnost osigurati duhovnu hranu onima s kojima dođemo u kontakt na jedan ili drugi način.

Trebamo biti duboko uvjereni da Bog želi da budemo „Kristov kruh“ da zadovoljimo glad duša. Da bismo postali takvi, trebamo biti temelj bez otpora, poput zrna pšenice, trebamo upotrijebiti sva sredstva koja Bog osigurava (duboko, ne samo s pola srca) da bi nas izbrusio, izgladio oštre rubove naše osobnosti, iskorijenio iz naših unutrašnjih i vanjskih raspoloživosti (putem ljubavi, iako je teško) taj ego kojeg svaki od nas gaji do najvišeg stupnja. Naše vlastito osobno iskustvo uči nas da je ovaj posao čišćenja vrlo potreban ako želimo dobiti željene nadnaravne plodove. Učitelj nam to objašnjava vrlo slikovito: *ako pšenično zrno, pavši na zemlju, ne umre, ostaje samo; ako li umre, donosi obilat rod (Iv 12:24).*

Sjedinjenje s Kristom na Križu

39. Isus hoće da se svi ljudi spase i dođu do spoznanja istine (1 Tim 2:4).

Ova sveta ambicija trebala bi utjecati na naše ponašanje: sve što činimo treba biti obilježeno jasnim apostolskim karakterom, u svako vrijeme i na svim mjestima. Stoga, svaki član Djela, čak i kada nije u mogućnosti činiti apostolat iz prve ruke (zbog bolesti, ili promijenjene sredine, ili nepoznavanja jezika, itd.), vršit će vrlo plodan i vrlo izravan apostolat. Svi to možemo činiti, ako damo sve od sebe u našem odnosu s Bogom kroz Norme, nastojeći dobro završiti naš posao, prikazujući ga Bogu svaki dan na Misi. Naš Gospodin očekuje od nas da mu prikazujemo stalno traženje i korištenje malih mrtvljenja i poteškoća, ***kao što srce neprestano kuca.***[\[71\]](#)

Sjedinjenje s Kristom na Križu presudno je ako želimo izvršiti ovaj apostolski program. Nije moguće slijediti Krista bez samoodricanja, bez gajenja duha mrtvljenja, bez

practiciranja specifičnih djela pokore. Sveti Otac ističe da je slava Raspetoga ono što je svaki kršćanin pozvan razumjeti, živjeti i svjedočiti svojim životom. Križ-darivanje sebe samoga od strane Boga Sina- konačni je „znak“ dan nama tako da bismo mogli razumjeti istinu o čovjeku i istinu o Bogu: svi smo stvoreni i otkupljeni od Boga koji je žrtvovao svog jedinog Sina iz ljubavi. To je razlog što je Raspeće, kao što sam napisao u Enciklici *Deus Caritas Est*, “vrhunac tog okretanja Boga protiv samoga sebe u kojem on daruje sebe da bi podigao čovjeka i spasio ga. To je ljubav u njezinom najradikalnijem obliku.”[72]

Ulazak u Kristove rane

40. Često smo čuli sv. Josemariju kako koristi sljedeću sliku. Običavao je reći da ako želimo hodati u Učiteljevom društvu trebamo biti

sjeme u Kristovim ranjenim rukama, a božanski Sijač zatim baca sjeme u brazdu. Sijač uranja svoju ruku u veliku vreću i vadi je punu sjajnog zlatnog zrnja, koje baca nadaleko i naširoko. Na taj način ti i ja trebamo davati sebe, ne tražeći nikakvu nagradu na zemlji, niti izmišljajući imaginarne kušnje. No, kao što kaže Evanđelje, zrno pšenice mora pasti na tlo i umrijeti, kako se čini, da bi donijelo ploda. Jedino ako to učinimo bit ćemo dobro sjeme za sjetvu koju želi obaviti naš Gospodin, da bi otvorio božanske staze na zemlji.[73]

U svjetlu ovih razmatranja, ispitajmo naše savjesti da vidimo trudimo li se uistinu biti pobožni i pokajnički, čvrsto uvjereni da **djelovanje bez molitve nema nikakve vrijednosti: molitva se procjenjuje po žrtvi.**[74] Molimo Boga da nam podari svakodnevne čežnje za većim

sebedarjem, učinkovitijim željama da dobrovoljno damo sebe same za dobro duša. A to je jedino moguće ako se svaki dan trudimo obnoviti na Misi želju da budemo živi domaćin u zajedništvu s Kristom.

Nitko ne može poreći veličinu i važnost mogućnosti koja nam je ponuđena, naime, biti domaćin s Kristom. Gajimo ovu svetu želju u trenutcima našeg osobnog razgovora s njim. Molimo Isusa, preko njegove Presvete Majke, Učitelja Vjere, da nam podari milost da svakodnevno obnavljamo naš apostolski žar, i neka nam da snagu u tim odlukama u specifičnim djelima, i u skladu sa savjetima koje dobijemo u duhovnom vodstvu.

Tada će nas Isus uistinu nositi u svojoj ranjenoj ruci i, budući da nas je natopio, kako je naglasio sv. Josemarija, svojom predragocjenom Krvlju, ne napuštajući mjesto na koje

nas je postavio, razbacat će nas po svim krajevima svijeta: naše sebedarje bit će plodno na bliskim i udaljenim mjestima, iskoristit će naš rad i naš odmor, naše radosti i naše žalosti, naše riječi i naše tišine, da bi raspršio svoje božansko sjeme po mnoštvu srdaca. Uistinu ćemo postati ***kruh za oltar i kruh za stol:***

božanski i ljudski.^[75] A Isus će izvesti nova, spektakularna čuda, kao što je prije učinio u dušama i tijelima onih koji su ga tražili, kad ga je cijelo mnoštvo pokušavalo dotaknuti jer *je snaga izlazila iz njega i sve ozdravljala (Lk 6:19).*

Utjecanje Duhu Svetomu

41. Baš kao što je Isus Krist propovijedao Radosnu Vijest potaknut Duhom Svetim (usp. *Lk 4:14*), na isti način mi kršćani trebamo se okrenuti Paraklitu, ispunjeni povjerenjem, kao što je preporučio Blaženi Papa Ivan Pavao

II za približavanja Jubilarne Godine 2000. “Primarne zadaće,” napisao je u Apostolskom Pismu, “(...) uključuju *obnovljeno uvažavanje prisutnosti i djelovanja Duha*, koji djeluje unutar Crkve u sakramentima, osobito u *Potvrđi*, i u raznolikosti karizmi, uloga i službi koje nadahnjuje za dobro Crkve.”[76]

Stoga, ništa ne može biti prirodnije u našem osobnom apostolatu i bilo kojem apostolskom djelu, nego da se prije svega oslonimo na utješnu činjenicu da Duh Sveti neprekidno djeluje za posvećenje duša, iako normalno provodi svoj posao u tišini. On je „također i u našem vlastitom vremenu (...) *glavni izvršitelj nove evangelizacije* (...), Onaj koji gradi Kraljevstvo Božje unutar tijeka povijesti i priprema njegovo puno očitovanje u Isusu Kristu, uzburkavajući ljudska srca i oživljavajući u našem svijetu sjeme potpunog spasenja koje će doći na

kraju vremena.“[77] Nemojmo nikada sumnjati: ako smo se utekli Tješitelju s vjerom, on će nas nadahnuti pravim riječima, pravovremenim prijedlogom, ljubaznim i poniznim načinom ispravljanja pogrešnog ponašanja, što će pomoći onim ljudima da se promijene.

Uložimo ozbiljan napor da razvijemo naš odnos i razgovor s Duhom Svetim, stoga; jer, kao što je također učio sv. Josemarija, govoreći o načinu na koji Bog djeluje u njegovoj vjernoj djeci, ***Bog ne prolazi samo, on ostaje u nama. Mogli bismo ovo izraziti rekavši da je on u središtu naših duša u milosti, dajući nadnaravno značenje našim postupcima, sve dok mu se mi ne suprotstavimo i izbacimo ga griješeći. Bog je skriven u tebi i meni, u svakom od nas.***[78] Oružje molitve

42. Pročitajmo ponovno nekoliko riječi Blaženog Ivana Pavla II na dan kanonizacije Osnivača Opusa Dei. “Za ispunjenje tako zahtjevnog poslanja, mora postojati stalni unutarnji rast, hranjen molitvom. Sveti Josemarija je bio učitelj u obavljanju molitve, koju je smatrao izvanrednim 'oružjem' za otkupljenje svijeta. Uvijek je preporučivao: 'Najprije molitva, zatim pokora, a na trećemu mjestu, daleko na trećemu mjestu – djelovanje' (*Put*, 82). To nije paradoks,” nastavio je Papa, “već vječna istina: plodnost apostolata leži iznad svega u molitvi i u intenzivnom i stalnom sakramentalnom životu. Ovo je, u suštini, tajna svetosti i pravog uspjeha svetaca.”[79]

To je duhovni stav koji je ovaj sveti svećenik, naš Otac, stavio u praksu od vremena kad je Bog prvi put ušao u njegovu dušu, kao što može biti jasno vidljivo u ranim godinama

Opusa Dei, kad je još trebalo sve učiniti. 1930., kad je Opus Dei još bio poput novorođenog djeteta, sv. Josemarija napisao je Isidoru Zorzanu, jedinom drugom članu Djela u tom trenutku, trajno primjenjive riječi: ***Ako želimo biti ono što naš Gospodin i mi želimo, napisao je, trebamo biti čvrsto utemeljeni, iznad svega, u molitvi pokori (žrtvi). Moli: nikad, ponavljam, nemoj propustiti svoje razmatranje kad ustaneš; i svaki dan prikaži kao pokoru sve smetnje i žrtve toga dana.***[80]

Slijedimo tu liniju ponašanja, koja je neophodna za rast našeg života vjere i ispunjavanje nadnaravnog poslanja koje Učitelj povjerava kršćanima. Na prvom mjestu, naš osobni odnos i razgovor s Isusom Kristom treba rasti svaki dan. Oboje, usred najzahtjevnijeg profesionalnog rada, i u tišini kapelice ili crkve, usred prometa, također i u trenutcima

slobodnog vremena i odmora, i, prirodno, u obiteljskim obvezama, u bolesti i usred poteškoća,-u svako vrijeme!-trebamo razgovarati s Bogom našim dušama, našim srcima, našim osjetilima i našim usnama, trudeći se pretvoriti sve što radimo u molitvu koja je ugodna Bogu, često bez riječi. Ali, naglašavam, molitva je plod života vjere. Velika vjera je potrebna da bi molili iskreno našeg Gospodina, s uvjerenjem, kao što je činio sv. Josemarija: ***Isuse, kaži mi nešto; kaži mi nešto, Isuse!***

Ne zaboravimo da osoba koja uistinu moli napreduje u kreposti poniznosti; posjeduje radost Božjeg djeteta; osjeća hitnost svakodnevnog apostolata; uvijek djeluje na prijateljski, pristupačan način; zna kako služiti; teži nestajanju; i poučljiva je u duhovnom vodstvu.

Sol mrtvljenja

43. Kao nešto neodvojivo od našeg razgovora s Bogom, mi trebamo mrtvljenje, koje se uzdiže k Bogu kao ***molitva osjetila***. Neki ljudi su preplašeni riječju pokora, zamišljajući sve vrste nepodnošljive boli. Ništa ne bi moglo biti dalje od istine. Obično Bog od nas traži duh pokore koji se pokazuje u dobrom izvršavanju naših dužnosti stanja u našim individualnim okolnostima; izvršavanje koje je ustrajno, puno radosti bez obzira kako teško može biti, s besprijekornom, herojskom vjernošću u malim stvarima.

Sv. Josemarija, koji je bio tako velikodušan u velikim pokorama koje ga je naš Gospodin pozvao prikazati, jer su tvorile dio njegovog poslanja kao osnivača, također je davao izvanrednu važnost djelima pokore koja su bila malena, no preobilna ljubavi. On objašnjava ovo u nekoliko kratkih bilješki napravljenih 1930., o njegovom

načinu činjenja ispita savjesti.

Pokora: Kako sam danas primio poteškoće koje su došle iz Božje ruke?; one predviđene za mene karakterom mojih drugova?; one nastale iz moje vlastite bijede? Jesam li prikazao Bogu kao pokoru samu žalost koju osjećam jer sam ga tako često uvrijedio? Jesam li mu prikazao sramotu mojeg unutarnjeg crvenila i poniženja, pri razmatranju koliko mali napredak činim na putu kreposti?
[81]

Svijet je danas u posebnoj potrebi-i uvijek će biti-za dušama koje ljube žrtvu i prigrljavaju je dobrovoljno iz ljubavi za Boga. U svakom trenutku takva žrtva također je oružje koje može pobijediti u borbi protiv hedonizma, pred kojim toliki mnogi ljudi, kršćani kao i nekršćani, padaju kao žrtve; protiv pretjerane brige za tijelo i osjetila. Razmatrajmo to, da bi zgazili nogom svaku nesređenu

navezanost na naš vlastiti ego, ono što trebamo učiniti je potpuno predanje, stvarno potpuno uništenje, naših unutarnjih i vanjskih osjetila, naših sposobnosti, naših duša i tijela, u bliskom sjedinjenju s Isusom Kristom.

Trebamo ***prikazati naše živote, našu besprijekornu, nekalkulirajuću predanost, kao pokoru za naše grijehe; za grijehe svih ljudi, naše braće; za grijehe počinjene kroz stoljeća, i one koji će biti počinjeni odsad pa do svršetka svijeta; prije svega za Katolike, one izabrane od Boga koji ne odgovaraju prikladno, koji izdaju povlaštenu ljubav koju je Bog pokazao prema njima.***[\[82\]](#)

Trebamo dodati još jedan aspekt, jedan od onih prema kojima je naš Otac uvijek bio pažljiv: boriti se da bi pobijedio, s optimizmom ispunjenim nadom, u sigurnosti da će nam Bog podariti pobjedu kroz našu vjeru,

naše povjerenje u njega, i našu ljubav za Boga i duše.

44. Ove riječi sv. Josemarie pomažu nam velikodušno se suočiti sa našim uobičajenim mrtvljenjem. Mi se trebamo čistiti bez oklijevanje: samo tako ćemo biti u poziciji liječiti atmosferu gdje živimo, s radošću koja dolazi od spoznaje da smo djeca Božja. ***Čistiti se! Tebi i meni potrebno je čišćenje i zadovoljština. No, još više nego zadovoljština potrebna je ljubav... Ljubav koja treba biti kao užareno željezo što će spaliti prljavu koru s naše duše. I kao vatra u kojoj se kao u božanskom plamenu zagrijava naše bijedno srce.*** [83] Također savjetujem, ako osjećamo malodušnost, da promatramo Isusa u satovima njegove muke koju je propatio zbog nas. ***A poslije svega ovoga... zar je moguće da se još uvijek bojiš pokore?*** [84]

Oslanjajući se na Isusov život, trebamo druge odgajati za stalne apostolske inicijative s mladima i starijima, zdravima i bolesnima, s ljudima koji dolaze u kontakt s našim svakodnevnim radom, u prijateljstvu, u vezama ili u zajedničkim hobijima itd. – sve te veze izgrađuju nas i naše okruženje. Trebamo tražiti našu Gospu da nam da apostolsku gorljivost u sljedećim mjesecima da možemo širiti radost i vjeru u Boga, te da to činimo stalno. Trebamo ju zamoliti i da nam pošalje obilje milosti od svoga Sina da mnogi muškarci i žene otvore svoja srca Božjoj milosti bez zatvaranja bilo kojeg dijela od Njega, i izgraditi se za put s Kristom do potpune radosti koju nam je pripremio za svakog od nas u vječnosti.

APOSTOLSKI ZADATAK

45. Naše „poslanje“ u apostolskom zadatku, u kojem imamo Božje

povjerenje, jedino je moguće u okvirima „života vjere“ o kojem smo pričali: mora biti kao „epifanija“ vjere. Vjera - nauk vjere - daje pouzdanje i učinkovitost kršćanskom životu i čini ga atraktivnijim kako svjedoči stvarnost kako mnogi ljudi koji nemaju vjeru, žele – iako možda ne ostvaruju te žele - postići radost i sigurnost, mir u sebi koji su vidjeli kod ljudi koji vjeruju.

Trebamo činiti apostolat s predanosti u vjeri, kao što sam rekao. Stoga naše svakodnevno osobno povjerenje u Gospodina ne smije oslabiti. Mi moramo dati zadovoljštinu za mnoge uvrede učinjene prema Bogu i uvrede prema bližnjima. Moje kćeri i sinovi, trebamo hitno ostvarivati pomirenja kroz osobni apostolat kao što i činimo: pomirenje je kao test s lakmusom koji indicira nepresušno dubinu kršćanskih osjećaja, iskrenost naše boli prema situacije društva.

Učinimo to znajući kako je naš otac rekao da smo sposobni napraviti pogreške i užase najgorih grešnika ako napustimo Božju ruku.

Odbacimo svaku mogućnost ostalih neaktivnosti. Neka svako ponaosob, ali svi ujedinjeni u našim apostolskom stajalištima, zamolimo našeg Gospodina za ljude koji dijele iste ideale. Neka usjev mira bude bez straha koristeći sve dopuštene načine za donijeti zvuk zvona našeg *gaudium cum pace*, šireći radost i mir u najdalje kutke zemlje.

Svatko na svom mjestu

46. Ako ojačamo osnovni dijalog s Presvetim Trojstvom s čvrstom i ustrajnom vjerom, naš osobne apostolske inicijative bit će djelotvornije. Trebamo iskoristiti svaku priliku da služimo ljudima koje upoznamo i biti mamac za privući još mnogo prilika. Trudimo se završavati do kraja naš posao,

kakav god on bio, s ispravnom nakanom, čuvajući stražu na vratima duše da ne bi ušao niti jedan djelić hvalisanja u posao koji obavljamo. Čestitost naših namjera ne smije nikada nestati ili biti ograničena obavljanjem svakodnevnog posla. Svaka dobro obavljena aktivnost otvara nam vrata raja i mi postajemo sličniji Isusu i to vodi k snažnom jedinstvu našeg života.

U srcu nove evangelizacije društva svaka osoba ima određeno mjesto po Božjoj providnosti. Mi ne možemo ostati pasivni ili biti sretni ako smo samo mi vjerni. Mi trebamo upoznavati duše, služiti im, upravo tamo gdje smo, na tisućama mogućih mjesta susreta: na sveučilištu, u školi, na radnom mjestu ili na slobodnim aktivnostima, u obiteljima – dati im kršćansku formaciju koju trebaju. Osjetimo sveti trud koji donosi Crkva širom svijeta oponašajući prve kršćane. Katkad se prepreke

pojavljaju prije našeg vida. Tada je vrijeme da primjenimo neke riječi od pisma sv. Josemarie koje je namijenio svima:

Logično je moja djeco da ponekad osjetimo tugu i pomislimo: “Sav taj apostolat trebam ja uraditi? Kako kad sam jadan? Kako kad sam pun grijeha i mana?” U to vrijeme kažem ti da otvoriš evanđelje po sv. Ivanu i razmatraš polako odlomak što govori o izlječenju slijepog čovjeka koji se takav rodio. Gledaj kako Isus čini kal od pljuvačke koju pljune na zemlju pa mu kalom premaže oči da mu vrati vid. (Iv.9:6). Naš Gospodin koristi kao lijek malo kala. S spoznajom da smo slabi, bezvrijedni ali s Božjom milošću i s dobrom voljom, mi smo medicina koja daje svijetlo. Mi smo dok doživljavamo ljudske slabosti Božja snaga za druge ljude.[85]

Neki od vas su u poziciji da više doprinose upoznavanju novih kultura, novih zakona, nove mode - već sam to spomenuo nekoliko puta - prožeti s duhom evanđelja trebamo neprestano to promicati. Ali svi, inzistiram, imaju određeno posebno mjesto u ovom ***ratu ljubavi i mira***. Svaki pojedinac bilo da promatra ili zaštićuje, u poziciji je da brine o posebnom apostolatu koji, u zajednici s cijelom Crkvom, doprinosi ostvarivanju tih ciljeva.

Kao kvasac u tijestu

47. Kada u određenom trenutku, doživljavaš snažno neprijateljsko okruženje, na tvom radnom mjestu, između partnera, u krugu tvojih prijatelja i poznanika, razmisli s velikom odgovornošću da te Bog zove da budeš kvasac u tijestu.

Kraljevstvo je nebesko kao kad žena uze kvasac i zamijesi ga u tri mjere brašna dok sve ne uskisne(Mt

13:33).Sv. Ivan Krizostom objašnjava: kao što kvasac ima moć podići tijesto u veliku masu tako i ti možeš preobraziti cijeli svijet.[86]

Tako je Bog činio i čini u povijesti svijeta. On ima moć da svako ljudsko biće padne do njegovih nogu čineći pokoru jer nijedno biće ne može mu se oduprijeti; ali ako to učini, ne poštuje slobodu koju nam je dao. Bog nas ne želi prisiljavati silom nego s ljubavlju i to slobodno, sa suradnjom drugih, koji znaju da je Gospodin među svjetinom, ljudima , koje lutaju kao ovce bez pastira.Ne želi nametati istinu kao tiranin, ali niti nas ne želi ostaviti ravnodušne na ljudsko neznanje niti na moralna odstupanja. Kao dobar otac u obitelji on nas zove na gozbu riječima: *Izađi na putove i među ograde i prisili neka uđu da mi se napuni kuća. (Lk 14:23).*

Iako Krist je mogao ostati na mjestu i privući ljude k sebi da dolaze slušati

njegove propovijedi, on to nije tako učinio; on nam daje primjer, da i mi izađemo na putove tražeći izgubljene kao što je pastir tražio izgubljenу ovcu, kao što doktor odlazi u posjet bolesnoj osobi.[87]

Ovim putem neprestanog rada dogodili su se bezbroj obraćenja dok je Crkva otvorila svoj put kroz svijet. Rijetko su se dogodili kao plod rada neke izvrsne osobe ili kao rezultat dobro osmišljene strategije. Plod su primjera mnogih muškaraca i žena i cijelih obitelji koji zahvaljujući milosti prakticiraju vjeru prirodno i znali su kontinuirano dati obrazloženje nade koja je u njima. (prema 1 Pet 3:15)

Kakva velika odgovornost pada na kršćane, na svakoga od nas! O našem ponašanju i našem žaru prema dušama ovisi toliko mnogo rada, visoke učinkovitosti i privlačnosti.“ Ako drugi ljudi izgube okus, vi to

njima možete vratiti; ali ako se to dogodi vama, vašim gubitkom ćete druge odvesti dolje. Dakle, više žara i revnosti trebate koliko viši su zadatci koje vas zaokupljaju“.[88] *Do korijena!*

48. Od početaka Opusa Dei, apostolat vjernika Prelature, njezinih suradnika i prijatelja, narastao je u srcu Crkve kao instrument u Božjim rukama, kako bi snažno služio po svijetu, usprkos našim osobnim slabostima. *Gratias tibi, Deus!*—Hvala ti, Bože! – trebamo neprestano govoriti. A u isto vrijeme trebamo učiniti više. *Duc in altum!* (Lk 5:4): izvezi na pučinu! Krenimo dalje bez straha ili odbojnosti, uvijek se čvrsto oslanjajući na Gospodinovu zapovijed, ispunjeni sigurnom vjerom u njega. Kakve li nam samo apostolske poglede otvara *Godina vjere!* Na nama samima je da ih iskoristimo do kraja. Rad s dušama može se provoditi u svakoj situaciji u

kojoj se nađemo, sve dok primarnu važnost dajemo molitvi za Božju pomoć za određene ljude i nakane.

Razmotrimo polja na kojima je najhitnija nova evangelizacija, a koja sam spomenuo ranije; i, s očima na *Godini vjere*, promotrimo način na koji mi sami djelujemo kako bi više prenosili kršćanski duh vlastitoj obitelji, profesionalnom okružju u kojem radimo, kulturnim, društvenim ili prijateljskim okružjima kojima pripadamo.

Prionimo hrabro ovom ispitu savjesti i iz njega izvucimo posljedice za našu situaciju, bez da se prepustimo brigama, ali s malo žalosti kada je to potrebno. Tada ćemo ponekad morati zaključiti da smo podbacili; da smo se mogli jače moliti, s više povjerenja i ustrajnije; ili da možda nismo bili velikodušni u prikazivanju žrtava, ili da trebamo biti zahtjevniji u svojim apostolskim razgovorima u službi za druge; ili da zanemarujemo

svoju doktrinalnu formaciju. U drugim ćemo prilikama zahvaljivati jer je naš Gospodin odlučio iskoristiti nas u svojoj sjetvi duša.

Priznanje svega toga ne vodi u obeshrabrenje, već nas potiče da zamolimo Nebo za življu vjeru i da počnemo ispočetka. *Nunc coepi!*, obično je govorio sveti Josemarija, riječima psalma: *sada počinjem; ova je promjena izazvana desnicom Svevišnjega* (usp. Ps 77:10, Vg.). Tako trebamo reagirati kada shvatimo da rezultati ne odgovaraju našim željama, čak i kada stvarnost naše osobne malenkosti, ili očita neefektivnost našeg truda, postane bolo jasna. Tada, još jače, odlučujemo početi iznova: *eúntes docéte!*—idite i učite (usp. Mt 28:19), s vjerom u Gospodinove riječi, kada je svoje učenike poslao u prvo poslanje.

49. Ovo je poziv blaženog Ivana Pavla II upućen svim katolicima na

kraju 2000.godine. „Na početku novoga tisućljeća, dok počinje nova faza Crkvenog putovanja, naša srca odzvanjaju riječima kojima je Isus jednog dana, nakon što je ljudima pričao iz Šimunovog broda, pozvao apostola da ‘izveze na pučinu’ radi ribolova: ‘*Duc in altum*’ (Lk 5:4). Petar i njegovi prijatelji vjerovali su Kristovim riječima i bacili su mreže. ‘Učiniše tako te uhvatiše veoma mnogo riba’ (Lk 5:6).”[89]

Ova scena, koju je naš Otac često razmatrao i tijekom života o njoj propovijedao, jest ona koju razmatramo u Evanđelju na svetkovinu svetog Josemarije. Pozivam vas da je opet razmatrate, polako, svaki redak, jer je i danas, baš kao i u Isusovo vrijeme, mnoštvo gladno čuti Božju riječ.

Naš je Gospodin ušao u Petrovu lađu kako bi njegova riječ dospjela do mnoštva. Tada moli Šimuna i druge

učenike za materijalnu pomoć: da izvezu na pučinu te da u brojnim prilikama šire i šire njegovu riječ. Ovo je jedan način sudjelovanja u zadaći evangelizacije: pružati Crkvi – kao što je to učinio Petar svojim siromašnim čamcem – prikladna materijalna sredstva kako bi mogla učinkovitije raditi za dobro duša. Ali to nije dovoljno. Naš nas Gospodin također moli da osobno provodimo apostolat, svatko prema svojoj vlastitoj situaciji, dajući sve od sebe potpuno velikodušno. Hitno su potrebni muškarci i žene koji su ozbiljno predani toj apsorbirajućoj zadaći privođenja duša Kristu, poput prvih učenika.

Čudesan ulov riba pokazuje apostolsku učinkovitost koja proizlazi iz poslušnosti Učiteljevim riječima. Nakon što je podučio mnoštvo, Isus govori Petru i drugima, *Izvezi na pučinu i bacite mreže za lov (Lk 5:4)*. Šimun sluša Gospodinovu

zapovijed usprkos nedavnom iskustvu neuspjeha i tada, zbog njegove fleksibilnosti, nastaje čudo: *uhvatiše veoma mnogo riba*(Lk 5:6).

“*Duc in altum!*’ Ove riječi odzvanjaju danas za nas, i pozivaju nas da se sa zahvalnošću sjetimo prošlosti, da s entuzijazmom živimo sadašnjost i da se s povjerenjem radujemo budućnosti: ‘Isus Krist jučer i danas isti je - i uvijek (*Heb 13:8*).’[90]

Također ću vas podsjetiti, zbog trenutne snažne važnosti, na ono što je Benedikt XVI propovijedao na dan svečane inauguracije njegove pastoralne službe na Petrovoj Stolici:

I danas se Crkvi, kao i nasljednicima apostola govori da izvezu na pučinu povijesti i da bace mreže kako bi muškarce i žene privukli Evanđelju – Bogu, Kristu, istinskom životu. (...) Živimo u otuđenosti, u slanom moru patnje i smrti; u moru tame,

bez svjetla. Mreža Evandjelja nas izvlači van iz vode smrti i dovodi nas u prekrasnu Božju svjetlost, u istinski život. To je zaista istina: dok slijedimo Krista u zadaći ribara ljudi, trebamo muškarce i žene izvlačiti iz mora koje je zasoljeno tolikim oblicima otuđenosti, izvlačiti ih u zemlju života, na Božju svjetlost. Zaista je tako: svrha našega života je otkriti Boga ljudima. I samo tamo gdje se vidi Boga, samo tamo istinski počinje život. Tek kad sretnemo živoga Boga u Kristu saznamo što je to život.[91] *Koristiti sva sredstva*

50. Prvi, neophodni uvjet za donošenje apostolskih plodova je, naglašavam, njegovanje vlastitog života vjere, koristeći se i nadnaravnim sredstvima. Ako u osobnoj molitvi njegujemo svoje prijateljstvo s Kristom, ako idemo na sakramente Ispovijedi i Euharistije, ako razgovaramo s našom Gospom,

anđelima i svecima, našim zagovornicima pred Bogom, efektivno ćemo doprinosti tom božanskom ribolovu u koji nas naš Gospodin Isus želi uključiti. Kako bi to učinili, slijedili Učiteljev primjer, trebamo voljeti svoje prijatelje, kolege i sve duše iskreno, dajući značenje *mandátum novum*, novoj zapovijedi po kojoj će, kako je objavio Spasitelj, ljudi znati da smo njegovi učenici. (usp. Iv 13:34-35).

Nadalje, naš Gospodin također želi da mu na raspolaganje stavimo materijalna sredstva koja su nam dostupna. Ovo možemo zaključiti iz prvog čitanja Mise svetog Josemarije. Nakon što je stvorio svojom svemoći svijet, s osobitom ljubavi prema prvom muškarcu i ženi, *Gospodin Bog zasadi vrt na istoku, u Edenu, i u nj smjesti čovjeka koga je napravio(...)*da ga obrađuje i čuva(*Post 2:8-15*).

Ovaj odlomak Svetoga pisma postavio je duboke korijene u glavi Osnivača Opusa Dei. Od trenutka kada mu je naš Gospodin obznanio svoju volju, držao je da ove riječi iz Knjige Postanka sadrže jedan od ključeva za ispunjavanje dužnosti posvećivanja posla i posvećivanja sebe kroz posao. Isusov je primjer za nas ključan: proveo je trideset godina u radionici u Nazaretu kako bi pokazao da i mi imamo dužnost koristiti ljudska sredstva kako bi obnovili Božje Kraljevstvo.

Svaki apostolat od nas zahtijeva da iznad svega vjerujemo u Božju pomoć i da u isto vrijeme koristimo materijalna sredstva za tu svrhu. Primjerice, projekti Opusa Dei trebaju molitve i pomoć brojnih ljudi. I tako, uz Božju milost i velikodušne prinose žrtava, molitve i milostinje, koju čine mnogi ljudi iz vrlo različitih sredina, evangelizirajući posao, koji se

obavlja u službi Crkvi po cijelom svijetu, postaje širi i širi.

Sveti Josemaria predložio je da se svakoga dana zapitamo: Što sam danas učinio kako bih neke od ljudi koje znam privukao Gospodinu? U različitim ćemo okolnostima imati učinkovit trud što se tiče ove važne želje nudeći vodstvo u razgovoru; pozivajući nekoga da pođe na Ispovijed; ili savjetom koji im pomaže bolje shvatiti neki aspekt kršćanskog života. Sveti je Ambrozije, komentirajući način na koji je Zaharija, otac Ivana Krstitelja, povratio svoj govor (usp. *Lk* 1:64), napisao: „Nije ni čudo da mu se jezik u trenutku odriješio jer je vjera razriješila ono što je nevjera svezala“.[92] Vjera, ako je živa, *razrješuje* naše jezike kako bi svjedočili Krista u apostolatu prijateljstva i povjerenja. I velikodušno prikazivanje osobne molitve i žrtve, te dobro odrađenog

posla, uvijek je potrebno; to su najvažnija oruđa koja imamo za postizanje svojih apostolskih ciljeva. .

ZAKLJUČAK

51. Prije nego završim, predlažem vam tri cilja kojima možete jačati vaš vjerski život u slijedećim mjesecima: euharistijsku pobožnost, razgovor sa Duhom Svetim i pobožnost prema Blaženoj Gospi. Svatko neka ih prilagodi prema osobnim okolnostima uz pomoć duhovnog vodstva.

Euharistijska pobožnost

52. Benedikt XVI u apostolskom pismu *Porta fidei* izražava svoju želju da *Godina vjere* pobudi u **svim vjernicima nadahnuće da ispovijedaju vjeru u punini i s obnovljenim uvjerenjem, s pouzdanjem i nadom**. I napose, predlaže: **Bit će to također dobra prigoda za intenzivnije *slavljenje***

vjere u liturgiji, i na osobit način u euharistiji, koja je «vrhunac kojem teži djelovanje Crkve i ujedno...vrelo iz kojega struji sva njezina snaga» (*Sacrosanctum Concilium*, 10). Istodobno, želimo da *svjedočanstvo* života vjernika bude sve vjerodostojnije. Ponovno otkriti sadržaje vjere koju se ispovijeda, slavi, živi i moli, te razmišljati o samom činu vjere, je zadaća koju svaki vjernik mora osobno ispuniti, osobito u ovoj *Godini*. [93]

Godina 2012 je donijela ili će još donijeti neke posebno važne godišnjice u povijesti Opusa Dei. Mislim na stogodišnjicu prve pričesti svetog Josemarije 23.travnja, dvadesetu godišnjicu njegove beatifikacije (17.svibnja) i desetu godišnjicu njegove kanonizacije (6.listopada); tridesetu godišnjicu pontifikalnog ustanovljenja Prelature (28. studenog)... Ti i drugi trenuci iz

naše povijesti, u kontekstu pripreme i razvoja *Godine vjere*, trebali bi biti prilike kojima ćemo se okoristiti kako bismo obnovili svoju zahvalnost i slavili Presveto Trojstvo. A kako bismo to mogli bolje učiniti nego kroz žrtvu Kristovu, sakramentalno prisutnu u svetoj misi?

Tijekom *Godine vjere*, trebali bismo dakle dati novi poticaj očitovanju ustrajnosti, čvrste pobožnosti prema Presvetoj euharistiji, ***otajstvu koje povezuje sva kršćanska otajstva.***

[94]Trebamo pokušati dublje istraživati, sa osobnom sviješću, darove koji su nam dani našim sudjelovanjem u jedinstvenom Kristovu svećeništvu. U krštenju smo svi primili zajedničko svećeništvo vjernika, a neki su ređenjem dobili i ministerijalno svećeništvo. Pozivam vas da još više aktivirate svoju svećeničku dušu kada slušate ili slavite svetu misu. Svakoga dana ponudite na oltaru svoj posao, svoje

sno ve, svoje poteškoće, svoje tuge i svoje radosti. Isus Krist će ih pridružiti svojoj žrtvi i sve će ponuditi Ocu, pretvarajući trenutke i okolnosti našeg zemaljskog puta u dar koji se sviđa Bogu, tako da to postane prava žrtva hvale, zahvale i naknade za grijehe. Želja koju je sveti Josemarija gajio duboko u svom srcu postat će stvarnost: da čitav naš život, 24 sata na dan, postanu *misa*, usko povezana sa žrtvom oltara.

53. Pozivam vas da u ovim mjesecima činite više djela vjere u stvarnoj prisutnosti Isusa Krista u euharistiji. S kolikom ljubavlju i učenošću je naš Otac govorio o Presvetom Sakramentu! Svaki puta kada je govorio o ovom blagu Crkve na svojim katehetskim putovanjima, iskoristio je priliku da učini duboke čine vjere. ***Naš Gospodin nije samo na oltaru. Kada svećenik odlaže sakramentalne primjerke kruha u tabernakul, Isus Krist ostaje tamo,***

***Sin Blažene Marije vazda Djevice
koga je rodila njezina utroba, koji
je tiho radio u Nazaretu nakon
rođenja u Betlehemu; koji je
propovijedao, trpio muku i smrt
na križu, koji je uskrsnuo od
mrtvih i uzašao na nebo.[95]***

Na početku 2012 potaknuo sam vas da ponavljate priznanje vjere apostola Tome: *Dominus meus et Deus meus!* Gospodin moj i Bog moj! (Iv, 20:28). Također vam predlažem da dok razmatrate našeg Gospodina skrivena u presvetoj euharistiji, govorite ove ili neke druge riječi, poput svetog Josemarije: ***Gospodine, vjerujem da si ti, Isus, Sin Božji i Marije vazda Djevice, koji si stvarno prisutan: tvoje Tijelo, tvoja Krv, tvoja Duša i tvoje Božanstvo. Obožavam te. Želim ti biti prijatelj, jer si me ti otkupio. Želim biti tvoja ljubav, jer si ti moja.[96]***

Moje kćeri i sinovi, pokažimo da nasljeđujemo svetog Josemariju, koji je bio tako dobar otac, slijedeći pažljivo put koji nam je on zacrtao. Potrudimo se svaki dan biti sve osjetljiviji u našoj euharistijskoj pobožnosti. Usmjerimo svu svoju pažnju na njega, poput pravih prijatelja, kada pozdravljamo Isusa u Presvetom Sakramentu, kada ulazimo ili izlazimo iz crkava ili kapelica u našim Centrima. Ne bi li za nas bilo prirodno da mu često upravljamo riječi ljubavi u našim srcima? To je ono što trebamo činiti, ma gdje radimo, podsjećati se na naše težnje i činiti duhovne pričesti. Nadoknadimo kada vidimo ili čujemo neku uvredu ili zanemarivanje Gospodina. Razmislimo je li naše klanjanje prava adoracija.

To je samo nekoliko izraza, a ima ih mnogo više, euharistijske ljubavi

koja ide zajedno sa željom *da budemo* Opus Dei i da *činimo* Opus Dei.

Veni, Sancte Spiritus!

54. Zazovimo Parakleta vjerom i nadom, moleći da čuda prvih Duhova budu obnovljena u Crkvi našeg vremena. Mislim da smo uvijek zadivljeni dubokom promjenom koju je učinio Duh Sveti u dvanaestorici apostola. Odbacili su svoje strahove i krenuli su na ulice govoriti o Kristu svakome koga su sreli sa pouzdanom odvažnošću. Kad su nastupile ozbiljne poteškoće utekli su se molitvi, čvrsto se pouzdajući u obećanje našeg Gospodina da će Tješitelj biti posebno nazočan u takvim trenucima (cf Iv 14:15-18; Lk 21: 12-15). Tako nam Djela apostolska govore kako, *dok su molili, potrese se mjesto na kojem bijahu skupljeni. Svi se napuniše Duha Svetoga te neustrašivo počеше navješćivati riječ Božju.* (Djela 4:31)

Gospodin je objavio apostolima: *A kada dođe on, Duh Istine, uvest će vas u svu istinu.* (Iv 16:13) Paraklet je nadahnuo apostole sve dok smrću i posljednjeg od njih, Objava koju je donio Isus Krist nije bila završena. Štoviše, Isusove riječi nam govore da zaštita Duha istine nikada nije i nikada neće nesdotajati Crkvi svih vremena, osobito autentičnom Učiteljstvu Crkve. Isti Tješitelj, ako mu se obratimo, vodi svakog od nas prema sve dubljoj spoznaji otajstva spasenja. Znanje koje je ujedno i ljubav, jer je ljubav izlivena u našim srcima po Duhu Svetom koji nam je dan (cf. Rim 5:5).

55. Gospodin je također obećao da će Duh uvjeriti svijet da je nevjerovati u Krista grijeh (cf. Iv 16:8-9). I nama treba to uvjerenje koje znači da još *više trebamo vjerovati* u našeg Gospodina, imati više povjerenja u njega, svoje povjerenje i radost

staviti u njega a ne u sebe, svoje sposobnosti i sredstva.

Molimo Posvetitelja da nam objasni ovu potrebu, da izbjegnemo grijeh po kojem ne vjerujemo potpuno u Isusa. Također molimo Parakleta da nas oslobodi svojim svjetlom i vatrom od te ograničenosti, kako bi naša vjera i ljubav za Krista sve više rasla. Možda često možemo razmatrati i podsjećati se rekao bih i svaki dan, riječi koje je naš Otac sastavio kao molitvu 1930-tih: **Dodji, o Duše Sveti! Prosvijetli moj razum da spoznam tvoje zapovijedi; ojačaj moje srce protiv neprijateljskih zamki; zapali moju volju... Čuo sam tvoj glas i ne želim biti tvrd i ne poslušati, govoreći «Kasnije...sutra.» Nunc coepi! Sada počinjem! U slučaju da za mene sutra nikada ne dođe. O Duše istine i mudrosti, Duše razuma i savjeta, Duše radosti i mira! Želim sve što ti želiš, želim jer ti to želiš, želim**

onako kako to ti želiš, želim onda kada ti to želiš...[97]

Ako dublje promotrimo te zazive bit ćemo obogaćeni prijateljstvom sa Parakletom i, kao što je pisao sveti Josemarija, srce onda ne može više drugačije nego da poznaje i zaziva svaku pojedinu od tri božanske Osobe.[98]

Također molimo Posvetitelja da naše riječi i djela ispuni svojom vatrom koja može mijenjati duše. Ozbiljno poželimo da nas zapali svojom vatrom kako bismo svugdje pokrenuli apostolat. Molimo vjerom svetog Josemarije: **ure igne Sancti Spiritus!** Zapali nas, Gospodine vatrom Duha Svetoga!

Pobožnost prema Mariji

56. Na vrhu svih likova iz Svetog Pisma stoji naša Blažena Gospa. Marija je savršen primjer činjenice da kako bismo voljeli Boga i postali

jedno s njim, moramo se slobodno prepustiti Božjoj volji i uvijek vjerovati sve dublje. Crkva je stavlja pred nas na poseban način u ovoj Godini vjere: „U ovoj *Godini vjere* bilo bi od pomoći pozvati vjernike da se s posebnom ljubavlju obrate Mariji, uzoru Crkve koja „pred svekolikom zajednicom izabраниh sja kao uzor krjeposti“ (*Lumen Gentium* 65). Stoga treba poticati svaku inicijativu koja pomaže vjernicima prepoznati posebnu ulogu koju je Marija imala u otajstvu spasenja, koja im pomaže da ju vole i slijede kao model vjere i vrline. U tu svrhu bi bilo prikladno organizirati hodočašća, slavlja i okupljanja u glavnim marijanskim svetištima“. [99]

Kao prvo, potrudit ćemo se da u ovom vremenu još radosnije slavimo spomendane naše Gospe koji redovito dolaze u kalendaru. Moja želja jest da ih iskusimo kao prava obiteljska slavlja, na kojima smo kao

njezina djeca puni radosti na obljetnice naše Majke i na kojima je častimo pažljivom ljubavlju i nježnošću.

Darujmo našoj Gospi same sebe i druge ljude, dok posjećujemo njezina svetišta i oltare, hodajući s našim rođacima, prijateljima, kolegama sa posla i sa sveučilišta. Idimo tamo u uskom jedinstvu sa Svetim Ocem i njegovim suradnicima i sa svim drugim pastirima Crkve, moleći za ispunjenje nakana koje je Papa Benedikt imao na umu kada je proglasio *Godinu vjere*. Postoji li bolji način da donesemo ove želje pred Boga od traženja zagovora naše Blažene Gospe koja je bila tako usko sjedinjena s Kristom u Otkupljenju?

Vjerujući u njezin snažan zagovor, molimo ju da nam od Presvetog Trojstva izmoli milost da svijet i društvo vratimo Bogu. Glede ovoga vas također podsjećam da je naš Otac

uvijek naglašavao potrebu kajanja, jer je bio uvjeren da je taj način molitve najprikladniji za ljudsku ograničenost i nedostatak zahvalnosti, počevši s našim vlastitima. Ponudimo zadovoljštinu za naše osobne uvrede i propuste, za uvrede i propuste svih kršćana i cijelog čovječanstva.

57. Komentirajući hvalospjev naše Gospe, *Magnificat*, Papa Benedikt XVI je kazao da je **Marija htjela da Bog bude velik u svijetu, velik u njezinu životu i prisutan među svima nama. Ona se nije bojala da bi Bog mogao biti «takmac» u našem životu, da bi svojom veličinom on mogao zakinuti našu slobodu, naš životni prostor. Ona je znala da ukoliko je Bog velik i mi smo također veliki. Naš život On ne tlači, već ga podiže i širi: upravo tada on postaje velik Božjom veličanstvenošću.[100]**

Kad se okrenemo pouzdanom zagovoru njoj čija je *molitva svemoćna*, ustrajno molimo Gospodina da naše želje i želje svih katolika za evangelizaciju društva budu učinkovite. To je ono što bi nas ova godina trebala navesti da činimo, blažena *Marija posrednica*, da kroz zagovor naše Gospe probudimo uspavanu i narušenu vjeru mnogih ljudi i da probudimo vjeru u onima koji ju još nemaju. Iskoristimo svaku priliku da ljudi upoznaju Krista i njegovo učenje i da širimo duh Opusa Dei u službi Crkve, kroz odlučniji apostolat prijateljstva i povjerenja, kako bi se još više muškaraca i žena iz svih slojeva društva priključilo apostolatu.

58. Ispitajmo svoje savjesti da vidimo koliko se duboko svaki od nas svakog dana predaje kako bi se te želje ostvarile. Budimo iskreni sa sobom dok razmišljamo iskorištavamo li do kraja prilike različitih okolnosti u

uobičajenom sklopu naših društvenih veza, uključujući vikende, godišnji odmor, nužno vrijeme odmora, kako bismo dospjeli *još dalje*, kako bismo sreli više ljudi i služili im; ukratko kako punimo ulice i druga mjesta aposlolskom, prozelitskom molitvom.

Naša Blažena Gospa je učiteljica vjere. „Poput toga rodozačetnika naroda Božjega i Marija je hodala putem svoga fiata kojim se kao kći i majka posve predala „vjerujući i nadajući se protiv svake nade.“Osobito će se na nekim postajama tog putovanja na poseban način očitovati blagoslov podijeljen njoj „koja je povjerovala“. [101]

Ovaj dio povijesti Crkve u kojem mi živimo treba biti obilježen majčinskom prisutnošću naše Gospe.“Njezin izvanredan put vjere predstavlja stalnu usporednicu za Crkvu, za pojedince i za zajednicu, za

puke i za narode, i u stanovitom smislu, za cijelo čovječanstvo.[102]

59. Nakon što je Isus Krist uzašao na nebo, prvi učenici su čekali silazak Duha Svetoga okupljeni oko Marije u dvorani Posljednje večere u Jeruzalemu. Moliti zajedno sa našom Gospom i moliti se našoj Gospi je najčvršće jamstvo da će našu molitvu odmah čuti. Trebali bismo se dakle, obraćati Majci Božjoj i našoj Majci u svakom našem apostolatu. Obnavljamo sada tu molitvu riječima svetog Josemarije:

Sveta Marijo, Regina apostolorum, kraljice sviju koji za tim čeznu da rašire vijest o ljubavi tvoga Sina: ti koja tako dobro razumiješ našu bijedu, moli oproštenje za naš život: za ono što je u nama mogla biti vatra, a bio je samo pepeo; za svjetlo koje više ne svijetli; za sol koja je obljutavila. Majko Božja, svemoguća zagovornice: daj nam s

**oproštenjem snagu da živimo
istinski iz nade i ljubavi kako
bismo drugima mogli donijeti
vjeru i Krista.[103]**

Svom vas ljubavlju blagoslivlja

Vaš Otac

+Javier

[1] Benedikt XVI, Apostolsko pismo
Porta Fidei, 11 listopada 2011, br.2

[2] Sveti Josemarija, Pismo 24.
listopada 1965, br.4

[3] Benedikt XVI, Apostolsko pismo
Porta Fidei, 11 listopada 2011, br.3

[4] Kongregacija za nauk vjere,
Pastoralna nota, 6.siječnja 2012, III, 3

[5] Isto, II, 5

[6] Časni Sluga Božji Alvaro Del
Portillo, Pismo 25. prosinca 1985, br.
4

[7] Sveti Josemarija, Pismo 28.ožujka 1973, br. 18.

[8] Blaženi Ivan Pavao II, Exhort. Apost. *Ecclésia in Europa*, 28.lipnja 2003, br. 46.

[9] Isto.

[10] Sv. Josemarija, Instrukcija, svibnja 1935/14. rujna 1950, nota 231.

[11] Blaženi Ivan Pavao II, Exhort. Apost. *Ecclésia in Europa*, 28. lipnja 2003, br. 47.

[12] Sveti Josemarija, Pismo 28. ožujka 1973, br. 4.

[13] Sveti Josemarija, Pismo 19. ožujka 1954, br. 27.

[14] Sveti Josemarija, Prijatelji Božji, br. 186.

[15] Blaženi Ivan Pavao II, Govor 9. rujna 1995.

[16] Sveti Josemarija, Pismo 24.
listopada 1965, br.13.

[17] Sveti Justin, *Apología* 2. 10 (PG 6,
462).

[18] Minucio Félix, *Octavio*, br. 38 (PL
3, 357).

[19] Blaženi Ivan Pavao II, Apostolsko
pismo *Tértio Millénio Adveniénte*,
10. studenog 1994, br.6

[20] Sveti Josemarija, bilješke sa
obiteljskog skupa, 7 travnja 1974.

[21] Benedikt XVI, homilija, 21.
kolovoza 2005

[22] Isto.

[23] Sveti Agustin, Ispovijesti, I, 1, 3
(CCL, 27.1).

[24] Sveti Josemarija, bilješke sa
obiteljskog skupa, 2 lipnja 1974.

[25] Benedikt XVI, homilija o
Bogojavljenju, 6.siječnja 2007

[26] Sveti Josemarija, Susret s
Kristom, br. 33

[27] Blaženi Ivan Pavao II, Priječi
prag nade, str. 125

[28] Sveti Josemarija, Govor tijekom
imenovanja doktora „honoris causa“
u sveučilištu iz Navarre, 7. listopada
1967

[29] Sveti Josemarija, Put, br. 944.

[30] Sveti Josemarija, Govor tijekom
imenovanja doktora „honoris causa“
u sveučilištu iz Navarre, 9. svibnja
1974.

[31] Blaženi Ivan Pavao II, Enciklika
Fides et ratio, 14. rujna 1998, br. 17.

[32] Sveti Josemarija, Pismo 9.
siječnja 1951, br.12.

[33] Blaženi Ivan Pavao II, Apostolsko Pismo *Tertio Millennio Ineunte*, 6. siječnja 2001., br. 51.

[34] Benedikt XVI, Govor 30. ožujka 2006.

[35] Isto.

[36] Časni Sluga Božji Alvaro Del Portillo, Pismo 1. siječnja 1994.

[37] Sveti Josemarija, Put, br. 493.

[38] Sveti Grgur Nazijanski, Molitva II., 71 (PG 35, 479); citira blaženi Ivan Pavao II., Apostolska pobudnica *Pastores Gregis – Pastiri stada*, 16.10.2003., br. 12.

[39] Sveti Josemarija, Pismo 28. ožujka 1973 br. 10.

[40] Benedikt XVI, Govor 9. ožujka 2012.

[41] Sveti Josemarija. Put, br. 121.

[42] Sveti Josemarija, bilješke sa obiteljskog skupa, 20 svibnja 1973.

[43] Sveti Josemarija, Prijatelji Božji, br. 26.

[44] Isto, br. 27.

[45] Benedikt XVI, Apostolsko pismo *Porta Fidei*, 11 listopada 2011, br. 6.

[46] RIMSKI MISAL, Prva Euharistijska molitva.

[47] Blaženi Ivan Pavao II, Pismo o hodočašću na sveta mjesta 29. lipnja 1999, br. 5. [48] Benedikt XVI, Apostolsko pismo *Porta Fidei*, 11 listopada 2011, br. 13.

[49] Isto.

[50] Sv. Josemarija, Instrukcija, 19. ožujka 1934., br. 45.

[51] Sv. Josemarija, Kovačnica, br. 235.

[52] Benedikt XVI, *Porta Fidei*, 11 listopada 2011, br. 9.

[53] *Isto*.

[54] *Isto*, br. 10.

[55] *Isto*.

[56] Sv. Josemarija, Susret s Kristom, br. 144.

[57] Sv. Josemarija, Pismo, 9. siječnja 1959., br. 34.

[58] Benedikt XVI, Homilija za večernje službe na blagdan obraćenja sv. Pavla, 25. siječnja 2006.

[59] Sv. Josemarija, Pismo, 9. siječnja 1959., br. 34.

[60] Sv. Josemarija, bilješke s obiteljskog okupljanja, 6. svibnja 1968.

[61] Sv. Josemarija, bilješke sa razmatranja, 21. studenog 1954.

[62] Blaženi Ivan Pavao II, Govor na općoj audijenciji, 24. travnja 1991.

[63] *Isto*.

[64] Sv. Josemarija, Pismo, 6. svibnja 1945., br. 35.

[65] Sv. Anselmo, *Proslogion*, uvod, (PL 158, 225).

[66] Benedikt XVI, Govor na općoj audijenciji, 21. ožujka 2007.

[67] *Isto*.

[68] *Isto*. Usp. Tertulijan, *De virginibus velandis*, I, 1 (Pl 2, 889).

[69] *Isto*.

[70] Sv. Ignacije Antiohijski, *Pismo Rimljanima* IV, 1 (Funk I, 216).

[71] Sv. Josemarija, Kovačnica, br. 518.

[72] Sv. Benedikt XVI, Homilija, 26. ožujka 2006.; Enc. *Deus Caritas Est*, br. 12.

[73] Sv. Josemarija, bilješke sa razmatranja, 28. svibnja 1964.; usp. *Iv* 12:24.

[74] Sv. Josemarija, Put, br. 81.

[75] Sv. Josemarija, Pismo, 31. svibnja 1954., br. 29.

[76] Blaženi Ivan Pavao II, Apostolsko Pismo *Tertio Millennio Adveniente*, 10. studenog 1994., br. 45.

[77] *Isto*.

[78] Sv. Josemarija, bilješke s obiteljskog okupljanja, 8. prosinca 1971.

[79] Blaženi Ivan Pavao II, Homilija na Misi kanonizacije sv. Josemarije, 6. listopada 2002.

[80] Sv. Josemarija, Pismo Isidoru Zorzanu, 23. studenog 1930.

[81] Sv. Josemarija, 28. srpnja 1930., u *Osobnim bilješkama*, br. 75.

[82] Sv. Josemarija, Pismo, 9. siječnja 1932., br. 83.

83 Sv. Josemaria, Gospina krunica, četvrto radosno otajstvo.

[84] Sv. Josemaria, Gospina krunica, drugo žalosno otajstvo.

[85] Sv. Josemaria, Pismo, 29. rujna 1957, br.16.

[86] Sv. Ivan Krizostom, Homilije evanđelja po Mateju, 46,2(PG 58,478)

[87] Sv. Ivan Krizostom, citat sv. Tome Akvinskog, Summa Theologica, III, q.40,a 1 ad 2.

[88] Sv. Ivan krizostom, Homilije evanđelja po Mateju, 15,7 (PG 57,231).

[89] Blaženi Ivan Pavao II, Apostolsko pismo *Tértio Millénio Ineúnte*, 6. siječnja 2001, br.1

[90] Isto.

[91] Benedikt XVI, Homilija na početku pontifikata, 24. travnja 2005

[92] Sveti Ambrozije, Komentar na Evanđelje po Luki, II 32 (CCL 14,45)

[93] Benedikt XVI, *Porta Fidei*, 11 listopada 2011, br. 9.

[94] Sveti Josemarija, Razgovori, br. 113

[95] Sveti Josemarija, bilješke sa obiteljskog skupa, 11.studenog 1972

[96] Sveti Josemarija, bilješke sa obiteljskog skupa, 22. studenog 1972

[97] Sveti Josemarija, molitva u rukopisu, 1934

[98] Usp. sveti Josemarija, Prijatelji Božji, br. 306

[99] Kongregacija za nauk vjere, Pastoralna nota, 6.siječnja 2012, I, 3

[100] Benedikt XVI, homilija o svetkovini Uznesenja Blažene Djevice Marije, 15. kolovoza 2005.

[101] Blaženi Ivan Pavao II, Enciklika Redemptoris Mater, 25. ožujka 1987, br. 14

[102] Isto, br. 6

[103] Sveti Josemarija, Susret s Kristom, br. 175